

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Katedra technické a informační výchovy

Bakalářská práce

Bezpečnost práce a její aspekty ve vzdělávání na ZŠ/SŠ

Martin Slaný

Olomouc 2023

Vedoucí závěrečné práce: doc. Ing. Čestmír Serafín Dr.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem řádně uvedl a citoval všechny použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne

.....

Martin Slaný

Anotace

Jméno a příjmení:	Martin Slaný
Katedra:	Katedra technické a informační výchovy
Vedoucí práce:	doc. Ing. Čestmír Serafín, Dr.
Rok obhajoby:	2023
Název práce:	Bezpečnost práce a její aspekty ve vzdělávání na ZŠ/SŠ
Název práce v angličtině:	Work Safety and its Aspects in Primary and Secondary Education
Anotace práce:	Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku BOZ a BOZP a vztahu žáků při vzdělávání. Práce je rozdělena na dvě části teoretickou a empirickou. Teoretická část se vyjadřuje obecně k problematice tématu BOZ a BOZP ve vzdělávání. Řeší jednotlivé pojmy a situace, s kterými se žáci, ale i školy setkávají. Cílem empirické části je zjištění znalostí a přehledů žáků o BOZ a BOZP na škole, ale i během praktického vyučování. S následným doporučením a navržením opatření u RVP ZV, ta by mohla pomoci žákům lépe se orientovat v problematice BOZ a BOZP v budoucím studiu SOŠ.
Klíčová slova:	Bezpečnost, bezpečnost a ochrana zdraví, bezpečnost práce, požární ochrana, rizika, úraz, vzdělávání, žák, škola, praktické vyučování, výuka, znalosti
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on the issue of OSH and H&S and the relationship of students in education. The thesis is divided into two parts, theoretical and empirical. The theoretical part discusses in general terms the topic of OHS and OSH in education. It addresses the different concepts

	and situations that pupils and schools encounter. The aim of the empirical part is to find out the knowledge and insights of pupils about OSH and H&S at school, but also during practical lessons. With following recommendation and suggestion of measures at the FEP BE (Framework Education Programme for Basic Education) that could help pupils to be better oriented on OSH and H&S issues in their future studies at SHS.
Klíčová slova v angličtině:	Safety, safety and health protection ,work safety, fire protection, risks, accident, education, pupil, school, practical training, teaching, knowledge.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Dotazník BOZP při praktickém vyučování Příloha č. 2 Dílenský řád ZŠ Kravaře
Rozsah práce:	86 stran (96 343 znaků)
Jazyk práce:	Čeština

Poděkování

Děkuji panu docentovi Ing. Čestmíru Serafinovi, Dr., za odborné vedení, poskytování podnětných rad během konzultací a materiálních podkladů. Především si vážím jeho trpělivosti a ochoty během tvorby této bakalářské práce.

Velice děkuji všem základním školám a respondentům, bez jejichž vstřícného přístupu by práce tohoto formátu nemohla nikdy vzniknout. Poděkování rovněž patří celé mé rodině. Především jsem vděčný své sestře a rodičům za psychickou a finanční podporu během mého vysokoškolského studia.

Obsah

Úvod.....	7
TEORETICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
1 Pojem BOZP a BOZ.....	8
2 BOZ ve školních prostorech	10
3 Školní úraz	22
4 Požární ochrana.....	24
4.1 Požární evakuační plán školy	30
5 Odpovědné subjekty a opatření v rámci BOZP z pohledu instituce ve vzdělávání.....	31
5.1 Školní řád.....	32
5.2 Hygienické požadavky ve školách a školských zařízeních	33
EMPIRICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	37
6 Výzkumné šetření	37
6.1 Metodologie výzkumného šetření.....	37
6.2 Výsledky výzkumného šetření.....	39
6.3 Návrhy a doporučení pro RVP ZV v rámci problematiky BOZ.....	71
Závěr	75
Použité zdroje a literatura	76
Zákony, vyhlášky a další právní předpisy.....	78
Seznam použitých zkratk	79
BOZ – Bezpečnost a ochrana zdraví.....	79
Seznám grafů	80
Přílohy	82

Úvod

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je stále velmi aktuální téma v moderním světě. A to z důvodu neustálého technologického pokroku, neboť s novými objevy přichází nová rizika. Další příčinou může být i samostatná komplexnost této problematiky. S tím souvisí, kde všude BOZ a BOZP zasahují a jak rozsáhlé může být. Téměř v každém zaměstnání či instituci má své opodstatnění.

Není tak překvapením, že se tento problém dotýká i školní sféry. Zde může ovlivnit způsob vnímání školního prostředí, zejména u všech žáků a ostatních, kteří tyto specifické prostory navštěvují. Má práce se zabývá vztahem žáků zejména na základních školách druhého stupně a jejich přístupu k problematice bezpečnosti a ochraně zdraví při vzdělávání.

Práce je rozdělena na dvě části teoretickou a empirickou. V teoretické části se zaměřujeme na pojetí pojmů BOZ a BOZP, vzdělávání a bezpečnost, opatření proti rizikům, k legislativě, přístupu instituce k dané problematice. Empirická část práce obsahuje dotazník, jenž má ověřit znalosti žáků a přístup k BOZ v základním vzdělávání, zejména během praktického vyučování. Výsledky dotazníkového šetření jsou porovnávány mezi žáky z kraje Moravskoslezského a kraje Olomouckého. Dále jsou z výsledných dat výzkumu předkládány možné návrhy výchozí změny výstupů v RVP ZV včetně propojení RVP SOV u oboru technického zaměření. Tato doporučení by pomohla pomoci hodnotnější vzdělávání žáků na základních školách v oblasti BOZ a BOZP. Žáci by tak díky těmto novým opatřením měli jednodušší přechod na střední školy, jež jsou zaměřeny na odborné zaměření primárně technického charakteru.

TEORETICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

1 Pojem BOZP a BOZ

Celý obsah první kapitoly je věnován pojmům BOZP a BOZ. Především se zde snažíme tyto pojmy představit a vysvětlit. V úvodu je nezbytné uvést rozdíl mezi výše uvedenými zkratkami BOZP a BOZ a sdělit co jednotlivé pojmy znamenají. BOZP vychází ze slovního spojení Bezpečnost a ochrana zdraví při práci. Jedná se o soubor různých bezpečnostních opatření, která přísluší všem osobám zabývajícím se různými profesemi a mj. pro různé vzdělávací instituce. Tato opatření mají předcházet a eliminovat vznik veškerých možných rizik na pracovištích a zlepšovat pracovní podmínky. V prostorách školy se pojem BOZP dotýká pouze zaměstnanců (ředitel, učitelé, speciální pedagogové, kuchařky, školník atd.). A pojem BOZ - (Bezpečnost a ochrana zdraví) se zaměřuje pouze na žáky navštěvující školu či jiné školské zařízení. Dalšími aspekty a osobním pohledem k BOZ se budeme podrobněji zabývat v následujících kapitolách (bozp.cz, 2023).

Další důležité pojmy spojené z oblastí BOZP a BOZ

Žák, student – Za žáka či studenta označujeme takového jedince, který zastává postavení vyučovaného člověka. Pozici žáka nemusí zastávat pouze dítě či dospívající, ale i dospělá osoba. Dále žáky označujeme za ty osoby, které navštěvují základní a střední vzdělávání. U studentů to jsou žáci vyššího vzdělávání (Průcha, Walterová, Mareš, 1995).

Škola – Místo, kde se žáci, studenti a další osoby vzdělávají pro jejich následné povolání a budoucí život. Školy se dělí na stupně vzdělávání. Předškolní, základní, gymnazijní, střední, střední odborné, vysoké apod. Každá škola má také jiné zaměření v odbornosti a způsobu předávání informací (Průcha, Walterová, Mareš, 1995).

Školská zařízení – Školská zařízení jsou místa, která mají pro žáka či jinou osobu mnoho forem využití, to jsou zejména formy výchovné, preventivně výchovné ochranné, zájmové, rekreační, stravovací apod. Za školská zařízení můžeme považovat školní družinu, školní jídelnu, školní knihovna, domov mládeže, pedagogicko-psychologická poradna, dokonce i škola v přírodě atd. (Průcha, Walterová, Mareš, 1995).

Riziko – Rozličné události, které mohou nastat a mají nebo budou mít špatné následky na okolí, člověka při pracovním, vzdělávacím procesu na zdraví a kvalitu života. Proti rizikům „bojujeme“ využitím různých preventivních opatření (Holický, 2005).

Rizikové chování – Druh chování při němž, osoba ohrožuje svým chováním a činnostmi okolí a má tedy špatný dopad nejen na dotyčného, ale i na ostatní v jeho blízkosti. Za rizikové chování lze považovat např. užívání návykových látek, projevy agrese, násilí a extremistických myšlenek, zanedbávání školních a občanských povinností včetně jakéhokoliv porušování zákona a jiné (Miovský a kolektiv, 2015).

Prevence – Pojem se vyznačuje zamezením a předcházením negativních jevů. V tématu školy a ochrany zdraví u žáků to mohou být zvláště: ochrana před vznikem úrazu, šikanou či jiné formy násilí nebo užívání nebezpečných návykových látek apod. (Průcha, Walterová, Mareš, 1995).

2 BOZ ve školních prostorech

Již z názvu vyplývá, že obsah této kapitoly bude celý věnován BOZ ve školních prostorech. Bezpečnost ovlivňuje náš život v různých oblastech pracovních činností. A nemalou měrou se její důležitost projevuje i ve školství. Žáci a studenti musí být vždy řádně o bezpečnosti proškolení a seznámeni s pravidly bezpečného chování. V České republice existuje předpis ukotvený v zákoně č. 561/2004 Sb. Školský zákon, kde je v § 29 v odstavci 2. uvedeno: *„Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.“*

Metodický pokyn

Metodický pokyn – Č.j.: 37 014/2005-25 vydává v roce 2005 Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Dokument se zaměřuje na specifickou bezpečnost a ochranu zdraví u žáku a studentů navštěvující prostory škol a školských zařízení, dále na témata a činnosti související se školním vzděláváním. Ač jsou vyhlášky a zákony pro BOZ státem pevně stanoveny a dány, myšlenka tohoto dokumentu nám slouží k ukotvení a zdůraznění jednotlivých stanovení a k jejímu konkrétnímu řešení. Témata, kterými se dokument zabývá jsou následující:

- Dozor nad žáky,
- Povinnosti žáků,
- První pomoc a ošetření,
- Osobní ochranné pracovní prostředky,
- Předcházení rizikům,
- Omezení pro činnost žáků,
- Zdravotní předpoklady,
- Uvolňování žáků z vyučování,
- Poučení žáků,
- Zvláštní pravidla při některých činnostech,
- Praktické vyučování a praktická příprava,
- Tělesná výchova,
- Výuka plavání,

- Lyžařský výcvik,
- Sportovně turistické kurzy,
- Koupání,
- Bruslení,
- Bezpečnost žáků při soutěžích a přehlídkách,
- Zahraniční výjezdy,
- Úrazy žáků,
- Evidence úrazů žáků,
- Odpovědnost za škodu při úrazech žáků,
- Sledování úrazovosti žáků,
- Kontrolní činnost.

Z výše uvedených témat jsou vybrány takové náměty, které nám pro tuto práci přijdou nejpodstatnější. Konkrétně je rozebíráme, poněvadž se vztahují k empirické části práce.

Povinnost žáků

Nejen škola jako taková má své povinnosti v rámci Bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, ale i samotní žáci musí dodržovat určitá pravidla. Žáci a studenti navštěvující školní instituce dodržují školní řád (vnitřní řád). Jsou seznamováni a vedeni učitelem se zásadami bezpečného chování v prostorách školy. Dále mají zakázáno donášet do školy takové předměty, které jsou pro vyučování nežádoucí a mohly by výuku negativně ovlivnit. Posledním kritériem je správný postup při nečekaném nebezpečí, to může být náhlý úraz či požár (Serafin, 2007).

Dozor nad žáky

Patříčný dozor – dohled, je pro bezpečnost a ochranu zdraví velmi důležitý. Dozor vykonává ze zákona učitel nebo jiná dospělá pověřená osoba nad nezletilými žáky. Pověřením těchto osob je zodpovědný ředitel, on sám dělá rozpis dozorů, který poté vyvěšuje na patřičně přehledná místa ve škole. Žák se zde nesetkává pouze s písemnou formou edukace BOZ, ale také s výchovnou. Chování pracovníka při dohledu nad dětmi a dospívajícími bude nastaveno vzhledem k výši jejich věku, psychické vyspělosti, a právě vykonávané činnosti. Dozor je vykonáván během přestávky, před začátkem vyučování ale i po něm, během oběda. Škola hlídá své žáky také během praktického vyučování a mimoškolních akcích (Dandová, 2008).

Informovanost a edukace o BOZ s ohledem na věk dětí

Všechny informace, nařízení a poučení související s BOZ musí učitelé a ostatní pedagogové předávat tak, aby dítě pochopilo, o co se v této problematice jedná. Školitel si musí být vědom, koho o těchto věcech edukuje, neboť např. dítě věku mateřské školky vnímá realitu rozdílně oproti dítěti navštěvující druhý stupeň základní školy. Školení musí být i efektivní a pro žáky dobře zapamatovatelné pro žáky každého vývojového období. Z tohoto důvodu je vhodné, aby školení bylo realizováno ve formě her, zkoušení, testů nebo také ukázkou z praxe. Tato forma edukace jistě dítěti lépe pomůže uvědomit si a zapamatovat důležitost BOZ.

RVP – Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program (RVP) je dokument, který vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Dokument představuje souhrn všech výukových oblastí. Slouží všem učitelům, ředitelům a dalším pedagogům při plánování výuky. Jeho využíváním se však vyučující zavazují, že kritéria a navržená témata pro žáky dle RVP budou během vyučování dodržovat.

RVP se dělí podle typu vzdělávání. Dokumentace, se kterou při hygieně, bezpečnosti a ochrany zdraví u žáků v tomto tématu pracujeme, se zaměřuje na základní vzdělávání tedy RVP ZV.

BOZ a RVP ZV

Při výuce mnoha předmětů, kde žáci nabývají především teoretických poznatků, nemá BOZ nějak zvlášť velkou důležitost. Jsou však předměty, kde riziko úrazů nastat může. Jedná se především o předměty praktického charakteru, které žáky rozvíjí spíše po fyzické a motorické stránce. Budeme tedy hovořit primárně o předmětech druhého stupně základní školy, kterými miníme:

- Člověk a svět práce – ČSP,
- Tělesná výchova – TV,
- Chemie – CH.

Praktické vyučování

Při praktickém vyučování je důležité, aby prostory, dílny, laboratoře či pozemky včetně jejího nářadí, byly ve výborném a nezávadném stavu. Každá z učeben má jasně dána pravidla, předpisy a postupy při kterých jsou žáci vedeni k jejich respektování a dodržování. Např. tzv. Dílenský řád, jenž si škola vypracovává sama. Jedincům jsou v mnoha případech poskytovány bezpečnostní a ochranné pomůcky. V okamžiku, kdy se vyučování praktického charakteru uskuteční na pozemcích mimo školu, je organizace či majitel povinen uzavřít příslušné dohody o bezpečnostních opatřeních, včetně poskytnutí bezpečnostních a ochranných prvků (Serafin, 2007).

Bezpečnostní a ochranné pomůcky

Žáci od školy dostávají ochranné a bezpečnostní pomůcky, a to např. během praktického vyučování, kdy děti konají takové činnosti, které by mohly přinášet jistá rizika. O přesnějších detailech se nám vyjadřuje toto nařízení vlády č. 390/2021 Sb. o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků. Pomáhá nám určit vhodné obstarání pracovních prostředků, ale i prostředků hygienických, které také souvisí se zdravím žáků. V pro nás důležitém školním prostředí se nejčastěji využívají následující pomůcky: dezinfekce a mycí prostředky včetně mýdel, pracovní oděvy, brýle, boty, ochranný plášť, rukavice a jiné.

Prostředky a pomůcky musí být v dokonalém stavu a jsou průběžně doplňovány. Každý z těchto prostředků se používá odlišně s ohledem na typ prováděné činnosti. Z našeho úsudku však vyvozujeme, že nejdůležitější jsou mycí a dezinfekční prostředky, které by měly být samozřejmou součástí vybavení každé školy. S dalšími ochrannými pomůckami je pouze na příslušné školní instituci a jejím daným řízení ŠVP - (Školní vzdělávací program), podle toho pak škola k žákům přistupuje. Tyto poznatky budeme dále zmiňovat a opakovat i v dalších kapitolách práce, abychom připomněli, v jakém konkrétním předmětu můžeme na ochranné prostředky narazit a kde je jejich použití nezbytné.

Člověk a svět práce

Předmět Člověk a svět práce – patřící pod vzdělávací oblast Člověk a svět práce – má za úkol podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání vést žáky

k návykům a k pozitivnímu vztahu v činnostech pracovního charakteru, žáka předurčuje a chystá k jeho budoucímu povolání. Testuje jeho zručnost, návyky, organizaci a plánování práce. Cílí na práci v týmu. Člověk a svět práce je na druhém stupni základní školy rozdělen do osmi tematických oblastí:

- Práce s technickými materiály,
- Design a konstruování,
- Pěstitelské práce a chovatelství,
- Provoz a údržba domácnosti,
- Příprava pokrmů,
- Práce s laboratorní technikou,
- Využití digitálních technologií,
- Svět práce.

Oblasti jsou rozděleny tak, aby žák měl co největší spektrum možností výběru a byl připraven na život v dospělosti nejen pro profesní účely. Výběr závisí na dané škole, jak se k výuce předmětu postaví. S většinou těchto oblastí (kromě Svět práce) se obvykle pojí problematika Bezpečnosti a ochrany zdraví RVP ZV 2021, kde je uvedeno: *„Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny.“* Je tedy zřejmé, že předtím, než žáci budou postaveni před realizování dané činnosti, musí být v prvních hodinách výuky o BOZ řádně poučeni. Každou tematickou oblast proto budeme podrobněji vysvětlovat a případně navrhneme další možná řešení BOZ u žáků. Aby se práce zabývala tématem, které je pro nás stěžejní, vybereme pouze výstupy, jenž jsou pro nás nejdůležitější.

Očekávané výstupy v rámci ČSP a BOZ

Práce s technickými materiály

ČSP-9-1-05 „dodržuje obecné zásady bezpečnosti a hygieny při práci i zásady bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím; poskytne první pomoc při úrazu.“

Žáci při práci s technickými materiály jako jsou například různé dřeviny, kovy, plasty či jiné kompozity, používají pracovní nástroje jako je pila, kladivo, pilník. Při užívání těchto prostředků může žák přijít snadno k úrazu. Řešení, které by zamezilo danému riziku musí být správné proškolení BOZ, ale i patřičný dozor učitele při práci. Dětem je dále potřeba ukázat a také raději několikrát připomenout, jakým způsobem s nářadím manipulovat. S tím souvisí i složitost úkolu daného výrobku, který vyrábějí, kvalita nářadí a jeho druh. Učitel by měl umět vybrat vhodný materiál pro obrábění. Žák pracuje v pracovním úboru, vhodné jsou i pracovní boty. Dívky mají při práci vlasy svázané do copu nebo drdolu.

Design a konstruování

ČSP-9-2-04 „dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu.“

Náplní této tematické oblasti je správně ovládat techniky a pravidla technického kreslení. Žák se zde učí prostorovému vidění a představivosti. Zde nevidíme žádná rizika spojená s BOZ. Naopak tomu bude u druhé části oblasti, jež se zabývá konstruováním. V tomto případě jsou děti vedeny k sestavení konstrukcí stavebnic. Stavebnice mohou být konstrukčního, elektrotechnického nebo elektronického charakteru. Zde jsou rizika zjevná, protože pokud má stavebnice pouze konstrukční vlastnosti a je např. z kovového materiálu, dítě se při špatné manipulaci může povrchně poranit o ostré hrany tělesa. Řešením takovéto situace je použití takové stavebnice, kdy je materiál bezpečný, např. plast, případně nezávadný kov. U elektrických a elektronických variant by se měla zodpovědná osoba, tedy vyučující předmětu, zaměřit na kvalitu elektrického zapojení a jeho bezpečnosti.

Pěstitelské práce, chovatelství

ČSP-9-3-05 „dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu způsobeného zvířaty.“

ČSP-9-3-05p „dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu způsobeném zvířaty a při styku s jedovatými rostlinami.“

Při pěstitelských a chovatelských pracích na zahradách nebo školních pozemcích, se žáci učí poznávat a pečovat o rostliny, stromy, květiny a chovaná zvířata. Žáci při špatném zacházení s pracovním náradím jako jsou např. motyka, lopata, vidle, hrábě, kleště aj. mohou přijít ke zdravotní újmě. Aby k úrazům docházelo minimálně, je potřeba volit takové náčiní, které je nepoškozené a upravené k jednoduché manipulaci. S tím souvisí i ochranné pomůcky. Žák musí být při práci oblečen do pracovních bot a úboru.

Další povinnost se předkládá učiteli, který s dětmi pracuje, aby na žáky řádně dohlížel a demonstroval bezpečné používání zahradního nářadí. Po skončení činnosti jsou žáci povinni k dodržování hygieny a čistoty okolí, a proto se po každém praktickém vyučování žák umyje.

U zvířat, to může být složitější. Zvíře je živý tvor, a tak může být častokrát těžké posoudit jeho chování. Zde je potřeba chovat taková zvířata, která jsou neškodná ke svému okolí anebo taková, jež mají ráda lidskou společnost.

U minimálně doporučené části dodržování RVP se ještě dokument vyjadřuje o jedovatých rostlinách. Zde vidíme již z principu rizikového objektu tyto rostliny nejlépe vůbec nepěstovat. Pokud však škola přistoupí k takovému kroku, je tedy nezbytné, aby květiny či jiná flóra, byla na takovém prostoru, ve kterém dítě nepříjde s rostlinami do přímého kontaktu.

Provoz a údržba domácnosti

ČSP-9-4-04 „dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu, včetně úrazu elektrickým proudem.“

ČSP-9-4-04p „dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy a poskytne první pomoc při úrazu elektrickým proudem nebo chemikálií.“

Oblast se zaměřuje na finanční gramotnost a vše spojené s ní. Kromě toho se zde žák učí správnému chodu domácnosti, tím se rozumí úklid a údržba majetku jako takového (včetně obsluhy elektrických a jiných spotřebičů v domácnosti). Důležité je zmínit rizika a nebezpečí spojená s elektrickými spotřebiči. Demonstrovat by se měla taková zařízení, která nejsou nějak technicky závadná a jsou v dobrém stavu. Je tedy vhodné, aby před tím, než budou žáci s předmětem manipulovat, učitel zkontroloval stav spotřebičů.

V minimální doporučené úrovni úprav dle RVP se kromě vztahu nebezpečí s elektrickými spotřebiči, musí dbát i na riziko spojené s chemikáliemi. Jakmile se žák dostává do styku s těmito látkami, je povinen mít na sobě ochranné pomůcky např. latexové rukavice, plášť či jiný ochranný oblek. Avšak i toto opatření rezonuje s opatřeními v oblastech Práce s laboratorní technikou, o které budeme v textu hovořit později.

Příprava pokrmů

ČSP-9-5-04 „dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni.“

Při přípravě pokrmů jsou žáci v prostorech kuchyně, nebo v jiných provizorních učebnách příslušných pro vaření. V této oblasti tématu z našeho pohledu usuzujeme, že pravděpodobnost úrazu bude vyšší. Rizika jsou spjata zejména s objekty nacházející se v kuchyňských prostorech: trouba, mikrovlnná trouba, vařiče, varné desky aj. spotřebiče. Žáci mohou dojít k újmě na zdraví zvláště popálením se o kuchyňské vybavení nebo výbojem elektrického proudu. Žáci jsou ohroženi i při práci s kuchyňským náčiním. Žák se při manipulacích například s kuchyňskými noži, vidličkami, škrabkami a jiným nádobím, může poranit.

Rizika mohou být řešena např. menším počtem žáků v praktické učebně, aby učitel mohl na žáky řádně dohlížet a mít povědomí o dění v kuchyni. Žák by měl také pracovat s takovými spotřebiči a náčiním, o kterém je pedagog přesvědčen, že nebude riziko úrazu nijak veliké.

Práce s laboratorní technikou

ČSP-9-6-04 „dodržuje pravidla bezpečné práce a ochrany životního prostředí při experimentální práci.“

ČSP-9-6-05 „poskytne první pomoc při úrazu v laboratoři.“

ČSP-9-6-04p „dodržuje hygienu práce a zásady bezpečné práce s laboratorní technikou, příslušnými nástroji, přístroji a pomůckami při laboratorních činnostech.“

V učebně laboratorního typu, může žák přijít do kontaktu s mnoha cizími objekty jako jsou měřidla, mikroskopická zařízení, ale také různé chemikálie, speciální kapaliny, kádinky, pipety případně jiné náčiní pro chemické účely. Žáci při podobných praktických hodinách musí být oblečeni do pláště a latexových rukavic. Zde záleží na tom, jakou formou je výuka koncipována. Další řešení, které se jeví pochopitelné a správné, bude opět nižší kapacita žáků nacházejících se ve třídě. Důvod nemusí být jen bezpečnost, ale i omezený počet laboratorních objektů pro vyučování.

Využití digitálních technologií

ČSP-9-7-05 „dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu.“

Digitální vybavení, které žák bude při výuce používat, musí být bezpečné. Zodpovědná osoba, jimž se rozumí učitel, bere na zřetel kvalitu a funkčnost zařízení v souvislosti s elektrickým zapojením.

Tělesná výchova

Obor Tělesná výchova se zaměřuje na pohybové možnosti a schopnosti dítěte, pomáhá mu si uvědomovat zdraví po stránce fyzické ale i psychické. Žák se učí od spontánního cvičení k řádně upraveným a daným sportovním aktivitám. Rámcový vzdělávací program tento předmět dělí do několika oblastí:

- Činnosti ovlivňující zdraví
- Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
- Činnosti podporující pohybové učení

U většiny z těchto oblastí se v očekávaných výstupech a minimálních doporučených úrovních pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření opět setkáváme s problematikou BOZ. Při vyučování žáci nezůstávají pouze ve třídě, svou energii vybíjejí i v tělocvičně nebo na školním hřišti. Dále jejich tělesné činnosti mohou být náchylné k rizikům

a vzniku úrazu. V porovnání s ostatními prakticky založenými předměty jako jsou např. Člověk a svět práce nebo Chemie. Může být pro Bezpečnost a ochranu zdraví žáků složitější předcházet nebezpečím a špatným událostem, neboť činnosti při tělesné výchově probíhají ve větší intenzitě a rychlosti. Dále za tuto skutečnost může např. tělesná stavba žáka, míra zahřátého svalstva, špatná technika provedení cviku, emoce a chování žáka aj.

Z těchto oblastí se pro analýzu budeme zaměřovat pouze na Činnosti ovlivňující zdraví. Kde se očekávané výstupy opírají o problematiku BOZ.

Očekávané výstupy v rámci TV a BOZ

Činnosti ovlivňující zdraví

Tato tematická oblast obsahuje čtyři učiva. Oblast se specifikuje na sport jako takový, fyzickou zdatnost a kondici, prevenci proti dysbalancím včetně kompenzačních cvičení a hygienu a bezpečnost při těchto pohybových činnostech. Nás bude zajímat poslední zmíněné učivo.

Hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech se dle RVP zaměřuje na první pomoc při tělesné výchově a v místech a klimatických podmínkách, které jsou pro školu „nestandardní“.

TV-9-1-04 „odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší.“

TV-9-1-05 „uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost.“

TV-9-1-05p „uplatňuje základní zásady poskytování první pomoci a zvládá zajištění odsunu raněného.“

TV-9-1-05p „uplatňuje bezpečné chování v přírodě a v silničním provozu chápe zásady zatěžování; jednoduchými zadanými testy změří úroveň své tělesné zdatnosti.“

V očekávaných výstupech musí být žák informován a poučen ohledně problematiky rizikového chování v rámci užívání návykových látek a jiných drog. Dobrou formou této osvěty, může být správně vedená beseda nebo přednáška. V dalších výstupech i těch

s minimální doporučením se dokumentace opírá o bezpečnost mimo školní lavice. Často na různých sportovištích, v přírodě nebo v silničním provozu. Zde nemůžeme být konkrétní, ale pokud jsou sportovní aktivity na školním pozemku, nebo v přírodě mimo silniční komunikaci, je vhodné, aby v místě konání výuky byla více než jedna zodpovědná osoba. Žáci by byli rozděleni do více skupin, aby bylo riziko úrazu co nejvíce eliminováno.

Ve chvíli, kdy hovoříme o pohybu žáků na silničních komunikacích, je vhodné, aby při přesunu na sportoviště děti šly po chodníku ve dvojřadých rozestupech a pod dozorem. Vhodné je také užití oděvu s reflexními prvky např. reflexní vesta, náramek apod. Sportovní činnosti by měly být zahájeny tam, kde je šance rizika výrazně nižší, a to např. na volném prostranství daleko vozovky či na místě, kde se shromažďuje minimum lidí. Místo bude tedy pro žáka ale i učitele dostatečně přehledné.

Poslední důležitá aktivita, jež je nedílnou součástí těchto očekávaných výstupů, je umět správně poskytnout první pomoc. Žák je při výuce tělesné výchovy povinen vyzkoušet si tyto postupy první pomoci „nanečisto“. K tématu týkající se první pomoci se budeme vyjadřovat podrobněji později.

Chemie a RVP ve spojitosti BOZ

Jelikož je chemie rozsáhlá věda, nepovažujeme v této práci za důležité se o tomto oboru jako takovém vyjadřovat nikterak podrobně. V jejím RVP se však jedna z oblastí Pozorování, pokus a bezpečnost práce, opírá o praktickou část chemie. Je tedy logické, že se s ní pojí i témata bezpečnosti a ochrany zdraví u žáků. V očekávaných výstupech RVP se jedná část vyjadřuje takto:

CH-9-1-02 „pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí.“

Žák se při výuce setkává s laboratorní učebnou a jejími prostory, laboratorní učebna obsahuje mnoho rizikových objektů: chemikálie, kahan, kádinky a jiné chemické potřebné předměty. O těchto rizicích jsme se vyjadřovali v předchozí části, kde se v předmětu Člověk a svět práce objevuje tematická oblast Práce s laboratorní technikou. Nicméně následující text bude velmi podobný. Jelikož žák pracuje s cizími chemikáliemi, které mohou přivodit úraz, např. ve formě poleptání kyselinou, popálení se od kahanu aj. Aby k případům nebezpečí

docházelo co nejméně a také se jim předcházelo, musí být žák řádně oblečen. Vhodným prostředkem jsou zmíněné ochranné prvky: ochranný/pracovní plášť, rukavice nebo ochranné brýle. Učitel je povinen žáky náležitě poučit o zásadách bezpečnosti a správnosti prováděné činnosti. Při provádění pokusů musí být dodržována kázeň s neustálým dohledem. Je tedy v pořádku, že se ve výstupu uvádí, aby dítě mohlo rizika objevovat a samo posoudit jejich velikost či závažnost.

3 Školní úraz

Za školní úraz považujeme takový úraz, který se stal žakovi nebo studentovi na půdě školy nebo organizovaných akcí pořádaných školou, přesněji tedy během:

- vyučování – v učebně,
- doзору nad žáky – přestávky,
- praktického vyučování (dílny, školní pozemek, laboratoř),
- výuky tělesné výchovy, dopravní výchovy (na hřišti, v tělocvičně),
- vycházky, exkurze, výletů, plavání,
- u středních škol a učilišť při odborném výcviku praktického vyučování na specializovaných pracovištích.

Musíme si být však vědomi toho, že školním úrazem se nestává úraz, který se jedinci stane při cestě do školy nebo při jejím odchodu (Kloub, 2002).

Rozdělení školních úrazů:

- smrtelné,
- těžké,
- hromadné,
- ostatní.

Smrtelný úraz je takový úraz, při kterém žák či student přišel o život. Příčinu a realitu úrazu potvrzuje lékař.

Těžký úraz detekujeme ve chvíli, kdy má poranění u dítěte nebo dospívajícího za následek vážné poškození na zdraví a ovlivní jeho kvalitu života do budoucna, např. poškození orgánu, zraku, ztráta sluchu, otřes mozku, popáleniny druhého a třetího stupně, vdechnutí škodlivin, zlomeniny a další těžké příhody.

Za hromadný úraz považujeme událost, při níž byly zraněny alespoň tři mladistvé osoby, dále aby tento výrok byl platný, musí buď minimálně jedna osoba být poraněna těžce či smrtelně. Další možnost, u které můžeme označit úraz jako hromadný, je zranění více než deseti osob.

Úrazy ostatní jsou ty, jenž nejsou označovány jako smrtelné, těžké nebo hromadné (Kloub, 2002).

Kniha úrazu

Pokud se tedy dítěti nebo studentovi dospělého věku úraz stane, je potřeba aby bylo do 24 hodin od události, sepsáno prohlášení o úrazu. Tuto povinnost určuje vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů. Zabývá se evidencí úrazu a jeho přesným popisem. V souvislosti s touto vyhláškou vznikla tzv. Kniha úrazů, ve které jsou archivovány všechny incidenty, které se staly při procesu vzdělávání a při činnostech, jež se udály ve školních prostorech (učebnách, laboratořích, tělocvičně apod.) Knihu úrazu vlastní každá škola jako součást povinné dokumentace.

Kniha úrazu uvádí:

- pořadové číslo úrazu,
- jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození zraněného,
- popis úrazu,
- popis události, při které k úrazu došlo, včetně údaje o datu a místě události,
- zda a kým byl úraz ošetřen,
- podpis zaměstnance právnické osoby vykonávající činnost školy nebo školského zařízení, který provedl zápis do knihy úrazu,
- další údaje, pokud jsou potřebné k sepsání záznamu o úrazu.

Jsou však případy, kdy dokument Knihy úrazu potřeba není. A to tehdy, pokud se úraz stane na vícedenních akcích mimo objekty školy. Tím myslíme výlety, sportovní kurzy, lyžařsky výchovně vzdělávací zájezd nebo cyklistický kurz, a jiné (Nováková, 2007).

První pomoc

Pokud tedy k úrazu u dítěte dojde, což se může stát během výuky zvláště praktického charakteru, o přestávce nebo na pozemku školy, je nutné, aby bylo zajištěno včasné ošetření ve formě první pomoci. Zde vycházíme z Metodického pokynu k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vydaného pod č. j.: 37 014/2005-25. Pro správné a vhodné použití a využití první pomoci, ošetření úrazu a náhlého onemocnění u žáka musíme mít

zajištěny vhodné podmínky, zejména v prostorech, kde se uskutečňuje praktické vyučování. Takovými podmínkami rozumíme:

- dostupnost lékárníček a jejich rozmístění, zvláště v místech šance rizika úrazu,
- obsah lékárníček je nutné průběžné kontrolovat a doplňovat,
- vhodný prostor pro ošetření,
- rozmístění seznamu zdravotních služeb a jejich telefonních čísel na přehledných místech,
- obeznámení žáka s tématem první pomoci a zároveň naučit dítě v praxi tyto činnosti v krizových situacích aplikovat.

Záznam a postup při úrazu

Pokud je žák nebo student zraněn, je nezbytné o této události včasné kontaktovat a informovat ředitele školy nebo jiného vedoucí školního pracoviště. Dále musí být s incidentem seznámen zákonný zástupce dítěte. Podle Jabůrkové, pokud došlo k úrazu ve spojitosti s trestným činem, odpovědné osoby povinně informují policii ČR. O události se dozvídá také pojišťovna a blízký inspektorát bezpečnosti práce (Jabůrková, 2005).

Díky záznamu úrazu jsme schopni určit okolnosti spojené s žákovým nebo studentovým incidentem. Podle Dandové nám záznam slouží nejen jako statistika a podklad pro další důkazy, ale i jako prevence či nutnost kontroly a nastavení daných opatření do budoucna, aby k podobným událostem nedocházelo. Záznamem zjistíme i velikost účasti na incidentu, u kterého vznikla hmotná škoda. S tím souvisí i trestní odpovědnost, a to především v případech, kdy byl dozor ze strany pedagoga nad žákem zanedbáván a dítě úraz trvale ovlivnil na jeho zdraví (Dandová, 2008). Záznam o úrazu ve formě formuláře předává škola zletilému žákovi, pokud je žák mladší osmnácti let, doklad bude předán jeho zákonnému zástupci (Nováková, 2007).

4 Požární ochrana

Požární ochrana neboli ve zkratce PO je v rámci BOZP a BOZ důležitá. Jedná se však o komplexní záležitost. Protože se naše práce zaměřuje zejména na vztah žáků k bezpečnosti a ochraně zdraví ve školních prostorech, budou se následující řádky zabývat základy a pojmy,

kteřé by měly děti znát nebo alespoň mít v podvědomí. Další část textu práce se opírá o školu jako instituci, aby bylo rozuměno, proč je zodpovědná za dodržení daných opatření, které jsou při požární ochraně nezbytné.

Základní pojmy PO

Romaněnko a Skácelík ve své literatuře z roku 2018 zmiňují jednotlivé pojmy požární ochrany. Uvedené pojmy nám umožňují lépe pochopit a rozlišit tuto problematiku.

Požární bezpečnost: Za požární bezpečnost považujeme taková opatření, která mají technický, organizační či stavební charakter. Opatření musí být navržena tak, aby šance vzniku požáru byla minimální. Pokud však k požáru dojde, je nutné zařídit, aby následky byli velmi mále.

Požární nebezpečí: Riziko vzniku požáru.

Požární technika: Tímto pojmem rozumíme, takové stroje a zařízení, která slouží zejména při práci hasičských sborů. Jedná se o požární automobily, cisterny, přívěsy, letadla, či vrtulníky.

Věcné prostředky PO: Pomáhají nám v boji s požárem, a jsou to obecně i prostředky, s nimiž se můžeme často setkávat. Např. hasičské přístroje, ochranné oblečení, žebříky, seskokové matrace, ventilátory, ochranné masky apod.

Požárně bezpečnostní zařízení: Zařízení, o kterých víme, že jejich působnost v daných objektech a místech je používána zvláště z preventivních důvodů. Např. požární hydranty, vodovody, evakuační výtah, samočinné hasicí systémy, odvětrávací zařízení.

Vyhrazené druhy požární techniky: Jsou to takové požární stroje, které dodržují jasné dané normy podle daných podmínek jiné legislativy.

Hořlavá látka: Látka, u které může vzniknout riziko požáru.

Požárně technická charakteristika: Zabývá se typy hořlavých látek a jejich vlastnostmi, včetně teploty hoření atd.

Požár: Stav, kdy dochází k nežádoucímu jevu ve formě hoření, během kterého vznikají negativní následky ve formě zničeného materiálu, okolí či újmy na zdraví u lidí, včetně smrti (Romaněnko a Skácelík, 2018).

Dokumentace a legislativa v PO

Základními pilíři, které slouží účelům požární ochrany a pomáhají nám tedy vyřešit a zamezit rizika vzniku požáru jsou:

- Zákon č. 133/1985 Sb. Zákon o požární ochraně – zaměřuje se na PO jako celek, tím rozumíme, podmínky proti požáru, které budou vytvořeny, o nichž zákon hovoří. V zákonu se také píše, aby se člověk choval a nedělal žádné vědomé úmysly k vzniku nebezpečí. Jež by mohli ohrozit nejen majetek, ale i životy zvířat nebo lidí.
- Vyhláška č. 246/2001 Sb. Vyhláška o požární prevenci – navrhuje přímá a věcná opatření. Zmiňuje se o správném zabezpečení prostoru s tím souvisí i potřebná výbava jako jsou hasicí přístroje, jejich umístění a použití, požární zařízení, požární technice, u níž vysvětluje údržbu a provoz. Vyhláška se vyjadřuje také k způsobům hašení a školení zaměstnanců ve vztahu PO.

Ve vyhlášce je také zmíněna potřebná dokumentace při požární ochraně:

- Dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím,
- Posouzení požárního nebezpečí,
- Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany,
- Požární řád,
- Požární poplachové směrnice,
- Požární evakuační plán,
- Dokumentace zdolávání požárů,
- Řád ohlašovny požárů,

- Tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- Dokumentace o provedeném školení zaměstnanců a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany,
- Požární kniha,
- Dokumentace o činnosti a akceschopnosti jednotky požární ochrany, popřípadě požární hlídky (Serafin, 2007).

Požární nebezpečí

Jak bylo již výše uvedeno, pojem požární nebezpečí znamená ve zkratce velikost pravděpodobnosti vzniku požáru. Tento pojem se však rozděluje na tři kategorie, podle provozních podmínek.

- Bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- Se zvýšeným požárním nebezpečím,
- S vysokým požárním nebezpečím.

Podle míry požárního nebezpečí jednají instituce, jakým způsobem budou otázku PO řešit a jaká opatření k tomu přizpůsobí (Serafin, 2007).

Plnění povinností v oblasti PO

Za všechny povinnosti a jejich plnění jsou zodpovědné školy a školská zařízení podle legislativy nebo smlouvou se zřizovatelem. Škola zabezpečí tedy všechny své vlastní prostory a pozemky. V situacích, kdy škola není vlastníkem daného majetku a budovu tedy pouze pronajímá, např. tělocvična, hřiště, dílny apod. Je jenom na majiteli cizího objektu, aby veškeré prostředky (hasicí přístroje, ventilační zařízení, kontrola hydrantů atd..) pro PO byly v souladu se zákonem. Škola v této záležitosti tedy vykonává pouze preventivní požární prohlídku, a to jednou během celého roku (Romaněnko a Skácelík, 2018).

Klasifikace požárů

Požár má mnoho způsobu svého vzniku, podle druhu hořlavé látky je dělíme je tedy do několika tříd:

- Třída A: Patří mezi ně látky pevného skupenství, které dobře vedou teplo např. uhlí, dřevo, papír, plast.
- Třída B: V této skupině se nacházejí látky kapalného skupenství, jež se vyznačují dokonalou hořlavostí, mluvíme tedy zejména o benzínu, naftě, petroleji, tucích, aceton apod.
- Třída C: Látky plynného skupenství patří do třídy C, u plynu, které dobře reagují na hoření se můžeme setkat s propan-butanem, zemní plyn, metan, acetylen, vodík.
- Třída D: V této třídě se zahrnují všechny lehké alkalické kovy (Serafín, 2007).

Díky této klasifikaci můžeme správně určit, který z hasicích prostředků je nejvhodnější, přesněji jaký typ hasicího přístroje je pro daný typ požáru vyhovující. O hasicích přístrojích a jejich rozdělení se budu zmiňovat v další sekvenci.

Hasicí přístroje

Hasicí přístroje jsou nedílnou součástí požárních prvků, které mohou zachránit či zmírnit zejména zárodek požáru, těchto přístrojů máme dle druhů více, každý z nich je vhodný pro jinou havárii požáru. Hasicí přístroje by tedy měli znát i žáci případně i jejich rozdělení. Serafín ve své publikaci podrobně vysvětluje funkci jednotlivých hasicích přístrojů, kdy jsou vhodné a kdy pro danou činnost vhodné nejsou.

Hasicí přístroje dělíme na:

- Vodní hasicí přístroje – přístroj obsahuje medium ve formě vody s přídavkem uhličitanu sodného jako mrazuvzdornou látku. Jejich využití je výhodné k hašení požáru třídy A. Zároveň jsou však nebezpečné a nevhodné k hašení požárů pod elektrickým napětím a u hořlavých kapalin či plynů.

- Pěnové hasicí přístroje – látka obsažená pro hašení jsou obvykle směsi pěnidel smíchány s vodou. Jsou využitelné u požáru třídy A i B. Jsou však výjimky, kdy přístroje užitečné nejsou, u třídy B tedy polárních kapalin, které mohou směs rozkládat (aceton, alkohol, ketony). Opět nesmíme používat u elektrického napětí.
- Práškové hasicí přístroje – obsah těchto přístrojů je prášek (např. Centrimax ABC 40) s použitím dusíku, jenž má schopnost hnacího plynu. Využíváme je téměř u všech tříd hořících látek kromě alkalických kovů, včetně pilin a hořlavého prachu. Můžou se ale vyplatit při hašení plamenů pod elektrickým vedením.
- Sněhové hasicí přístroje – medium hasicího přístroje je stlačený oxid uhličitý neboli CO₂ (Oxid uhličitý). Správné využití u tříd látek B a C. Tak jako u práškových druhů, tak i zde můžeme hasit požár pod elektrickým vedením. Nevhodné pro sypké materiály.
- Halotronové hasicí přístroje – jsou velmi specifické, s tím i souvisí jejich médium, které je ve formě tetradekafluorhexanu – čistého hasiva. Hasivo je elektricky nevodivé a nezpůsobuje korozi. Díky tomu jsou tyto hasičská zařízení vhodná u elektroniky. Užíváme dále u požáru třídy B a C.
- Hasicí spreje – jejich výhodou oproti ostatním přístrojům je lehká manipulace a použití. Používáme zvláště u začínajícího požáru. Dají se nasadit téměř u všech typů hořících látek – pevných látek, kapalin či plynových zařízení. Nejvhodnější tedy v domácnosti (Serafin, 2007).

4.1 Požární evakuační plán školy

Požární evakuační plán nám předpovídá vhodné postupování při evakuaci, kdy dochází k požáru. V plánu jsou sepsaná všechna jména osob, které za evakuaci zodpovídají, v realitě školy to budou příslušní pedagogové nebo jiné dospělé osoby pověřené do této funkce. Zodpovědní řídí ostatní pedagogy, ale i žáky pomocí příslušných prostředků a cest na určené místo úniku, tedy shromaždiště. Dále se musí provést kontrola počtu osob, které unikly nebezpečí a v případě zranění, obstarat ošetření ve formě první pomoci (Romaněnko a Skácelík, 2018).

Samotný evakuační plán obsahuje přesné grafické schéma, jež nám ukazuje únikové cesty, v každém z poschodí pozemku školy. U škol se zřízeným ubytováním je nutností, aby schémata byla uvnitř ubytovacích jednotek. Aby plán mohl fungovat, je důležité, aby škola prováděla cvičení, resp. plané poplachy. Je vhodné, aby tato řízená cvičení, byla prováděná s minimálním odstupem, podle Romaněnka a Skácelíka, alespoň jednou za dva roky. Dále se tento dokument, využívá zejména ve všech školách a školních zařízeních, které byli posouzené jako objekty se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím.

5 Odpovědné subjekty a opatření v rámci BOZP z pohledu instituce ve vzdělávání

Jelikož se většina částí této práce zaměřovala na žáky a vzdělávací aspekty ve spojitosti BOZ. Je nezbytné a pro tuto práci důležité, aby se také z části zaměřovala a osvětlila stránku instituce jako takové, včetně opatření a dodržování různých mezí. Dále také jejich pracujících zaměstnanců, kteří mají také mnoho povinností a postupů při BOZP. Za bezpečnost a ochranu zdraví při práci je vždy odpovědný zaměstnavatel. Zaměstnavatelem se rozumí jedinec, fyzického či právnického charakteru. Zajišťuje zaměstnání dalším fyzickým osobám v pracovněprávních vztazích.

Na školách nebo jiných školských zařízeních má tyto záležitosti na starost ředitel nebo jiný vedoucí školského pracoviště. Jsou však případy, kdy ředitel může tuto funkci bezpečnostního technika svěřit jinému pedagogickému pracovníkovi s dostatečnými a vhodnými předpoklady.

Určena osoba se musí dokonale orientovat v předpisech a zákonech týkající se BOZP a mít přehled v její časové relevanci. Dále musí vykonávat činnosti k správnému chodu školy. V oblasti bezpečnosti jako takové.

Mezi tyto činnosti patří:

- Kontrola pracoviště,
- Analýza příčiny nedostatků a úrazů,
- Realizace potřebných opatření,
- Spolupráce s příslušnými orgány,
- Zajistit všechny povinnosti ze speciálních školních předpisů zaměřující se k bezpečnosti a ochraně zdraví,
- Zajistit správnou edukaci všem zaměstnancům školy (Nováková, 2007).

Ze zákona č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (tzv. Školský zákon) jsou všechny školy povinné vytvářet a brát ohledy k fyziologickým potřebám a ke zdravému tělesnému a duševnímu vývoji všech žáků.

Dále musí instituce evidovat všechny úrazy a nehody ve školních prostorách, ale i mimo ně (školní exkurze, akce mimo školu, výlety apod.). Také vyhotovit a předat veškeré záznamy a informace o těchto událostech, příslušným orgánům.

Školy a školská zařízení jsou povinné mít zhotovený tzv. školní řád (či vnitřní řád). Učitelé a ostatní pedagogové z výchovného hlediska musí správně edukovat a vést žáky o bezpečnosti a ochraně zdraví, související dále v dopravě a dalších komunikacích.

Škola má jako povinnost, poskytovat neprodleně při úrazech nebo onemocněních okamžitou první pomoc a včetně zajištění lékařské pomoci. S tím dále souvisí vhodné rozmístění lékárníček a také náležité seznámení žáků, pedagogů a dalších pracovníků s poskytováním „první pomoci“ (Zákony pro lidi, 2010).

5.1 Školní řád

Školní řád je soubor pravidel a povinností nejen žáků, ale všech, kteří se nacházejí v prostorech, za které škola zodpovídá. Řád zhotovuje ředitel školy a dle potřeby upravuje, podle stanovení zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon. Dále se tento dokument zveřejňuje na přístupném místě např. na chodbách školy, ve sborovně nebo také na webových stránkách školy. Pro všechny zaměstnance, žáky a studenty. Škola také informuje o vydání řádu všechny zákonné zástupce nezletilých žáků (Dandová, 2008).

Jak již bylo výše uvedeno, zmínky o školním řádu se v zásadě objevují ve Školském zákoně, především v § 30. Zákon se dále vyjadřuje v několika bodech, kde shrnuje okolnosti a obsah školního řádu:

- Zhotovitelem školního řádu je ředitel školy, v tomto bodě se ještě zákon vyjadřuje k povinnostem všech zaměstnanců, žáků, studentů apod. Ředitel se také vyjadřuje k provozu školských prostor a zařízení. Jde o poskytování bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a studentů mj. také při školní docházce.
- Pravidla a postupy hodnocení, studentů a žáků.
- Zakazuje či omezuje používání mobilních telefonů a jiných nepovolených technologií žákům při vyučování, nebo jiné školní činnosti (může udělit výjimky).
- Školní řád musí být umístěn na taková místa, kde bude pro všechny dostupný (Zákony pro lidi, 2010).

5.2 Hygienické požadavky ve školách a školských zařízeních

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví hovoří v § 7 o hygienických požadavcích pro prostory škol a jiných školských zařízení. S ním úzce souvisí vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Tyto požadavky se odkazují na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, mikroklimatické podmínky, úklid, zásobování a kvalitu vody (Romaněnko a Skácelík, 2008).

Prostorové podmínky

Prostorové podmínky jako jedno z hlavních kritérií pro chod škol nám určují, jak moc veliké a zařízené mají prostory být. Každá z učeben má tyto hodnoty a parametry ze zákona ustanovené jinak, proto se tímto problémem budeme zde podrobněji zabývat.

Z vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Má celková velikost pozemku na základních školách činit alespoň 34 m² na žáka, s tím koresponduje zastavěná plocha pozemku. Ta může činit maximálně 4,6 m² na žáka, tělocvična a jiné sportovní zařízení smí činit minimálně 16 m² na dítě a pro pobyt na volném prostranství venku je minimum plochy 4 m² na jedince, s tím také musí být zajištěno oplocení pozemku.

Velikost učeben se vztahuje nejméně na 1,65 m², u speciálních učeben jako jsou učebny odborné, elektronické, laboratorní nebo jazykové minimální obsah plochy se udává na 2 m² na žáka. Pro prostory dílen a jiných praktických zařízení se stanovuje 4 m² na dítě.

Povrch podlahy školních chodeb musí být dostatečně čistitelný a dále musí dodržovat specifická kritéria právního předpisu, které vycházejí z vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby.

Počet šaten a hygienických zařízení stanovuje vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečující bezbariérové užívání staveb.

Pracemi na školních pozemcích a v praktických předmětech se zabývá vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Týká se tedy dřevin, rostlin a travnaté plochy, ty musí na prostoru školy dodržovat určitá kritéria. U dřevin to je vzdálenost sadby, kdy: *„vzdálenost sázené dřeviny od obvodové zdi budov by měla být stejná, jako je její*

předpokládaná maximální výška.“ Dále se vyhláška vyjadřuje k osvětlení ve spojení s dřevinami v okolí školy, kde „*nově vysazované dřeviny nesmí snižovat požadované parametry denního osvětlení ve vnitřních prostorách okolních budov.*“ Všechna květena musí být správně udržovaná. Pro udržování zavlažování bude vždy zajištěn přívod vody, voda musí dosahovat jakosti I. třídy. Dílny a další praktické učebny na školách musí mít v blízkosti šatny a toalety. Šatna se nechává odvětrávat a splňuje požadavky kvality ovzduší podle přílohy č. 3 této výše uvedené vyhlášky. Na toaletách, budou zajištěna umývadla. U umývadel je nutné, aby byla zpřístupněna pitná, studená a teplá voda.

Při výuce tělesné výchovy musí tělocvičny dodržovat tyto kritéria. Rozsah plochy je 8 m² na žáka, u cvičení, kde není cvičení plošně náročné 4-5 m². Požadavky tělocvičny se týkají vnitřních prostor. S tím i navazuje správné větrání. Podlaha musí obsahovat správné vlastnosti dynamiky, statiky a pružnosti, dobře čistitelná, ale i bezpečně protiskluzová. Stěny a topná tělesa jako jsou radiátory či jiná potrubí, je nezbytné, aby byla dostatečně zajištěna proti úrazům. U světel a oken se obstarávají opatření proti zničení. Každá tělocvična má k sobě přibudované šatny, nářadovny, toalety a umývárny. Šatny a hygienická zařízení jsou odděleny na chlapce a dívky. Plocha šaten se určuje na minimálních 18 m². Místnost se vybavuje věšáky a lavicemi, délka lavic se odhaduje na 0,4 m délky na dítě. Umývárny a šatny jsou k sobě přístupné. V umývárkách je nutností, aby tekla studená, ale i teplá (pitná) voda. Umývárna myvá také sprchy, jedna sprcha je určena 5-8 žákům. Pro osušení musí být zajištěn prostor, s možností odložení věcí na věšák. Pro žáky s fyzickým postižením, je určena šatna a umývárna s tzv. bezbariérovým přístupem (Zákony pro lidi, 2010).

Provozní podmínky

Každá škola má svůj rozvrh, včetně časové relace. Ten si škola vytváří sama, podle svých potřeb. Je však povinná dodržovat požadavků, které vychází ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Zde musí škola brát na zřetel věk, vývoj a náročnost předmětů (Zákony pro lidi, 2010).

Vybavení nábytku

Žák se při učení musí cítit komfortně. Proto, správné vybavení do škol jako zejména lavice, židle, skříně a další nábytek, nám zaručí ergonomii, lepší podmínky při výuce. Proto škola musí volit vhodný nábytek k realizaci. Vybavení musí opět dodržovat parametry

a kritéria. O nich se podrobněji vyjadřuje opět v příloze č. 2 vyhlášky č. 410/2005 Sb.

Dále se dbá na to, aby žáci byli rozsazení podle jejich výšky. Včetně vzdálenosti mezi lavicemi, ta je 50 cm. U tabulí se odhaduje alespoň k 2 metrů od lavice. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, mají specifický upravený nábytek dle jejich potřeb postižení (vada zraku, sluchu apod.) (Zákony pro lidi, 2010).

Mikroklimatické podmínky

Mikroklimatické podmínky, tím se rozumí primárně teplota a vlhkost, ty mají obrovský vliv na kvalitu výuky a celkový chod zařízení. Je tedy nutné, aby se škola řídila kritérii, které vycházejí z 3. přílohy vyhlášky č. 410/2005 Sb., Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. Vyhláška se podrobně vyjadřuje ohledně hygienických požadavků s kvalitou ovzduší větráním, rychlosti proudění, množství přiváděného a odváděného vzduchu ve škole. Jestliže škola přístup k přirozenému větrání nemá, je nucena si zajistit větrací zařízení. Dále předpis řeší a udává stanovenou teplotu, vlhkost v každé z místnosti v budově.

Podle vyhlášky množství přiváděného venkovního vzduchu činí v učebnách a v tělocvičně 20 m³/hod. na jednoho žáka. Množství odváděného vzduchu v šatnách se rozumí opět k 20 m³/hod. na jedno dítě. V umývárně na 1 umývadlo 30 m³/hod. Ve sprchách 150-200 m³/hod. Na toaletách, u pisoáru 25 a záchodu 50 m³/hod.

Teplota vhodná pro vyučování a v místnostech s dlouhodobějším pobytem se udržuje mezi 20 °C s odchylkou +2 °C. V tělocvičnách, chodbách a na toaletách 17 °C. Šatny 18 °C a sprchy 21 °C. Romaněnko a Skácelík tvrdí, pokud bude teplota v učebnách nižší, pod 18 °C, než je v předpisu stanovená teplota minimální. Škola má jako povinnost tento problém napravit do tří dnů. Jestliže se teplota však dostává k stavu pod 16 °C. Musí být provoz školy neprodleně zastaven. Tento jev může nejčastěji nastávat v zimním období. Kontrolu teploty ovzduší provádíme nástěnnými teploměry. Teploměry umísťujeme na stěny, kde nejsou okna a zároveň nesvití přímé sluneční světlo (Romaněnko a Skácelík, 2018).

Osvětlení

Správné denní osvětlení (slunečním svitem) ve školních lavicích musí odpovídat normám ČSN 73 0580-3. U osvětlení sdruženého (kombinace denního a umělého) se řídíme normou ČSN 36 0020.

Vyhláška č. 410/2005 Sb., Vyhláška o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých nám hovoří o tom, že je potřebou rozdělovat osvětlení na místnosti s dlouhodobým pobytem a s krátkodobým pobytem osob. U prostorů s delší dobou pobytu, se zaměřujeme zejména na denní osvětlení, jsou však případy, kdy po domluvě s bezpečnostním orgánem může škola užívat sdruženého osvětlení. V místech pro krátký pobyt je možné užít celkového sdruženého osvětlení.

Rozdělení lavic a světel v učebnách má být uspořádáno tak, aby nedocházelo k oslňování osob a zároveň k stínění míst. Dále je potřeba volit i správná umělá světla, jež zaručují dostatečnou světelnost – Ěm (udržovaná osvětlenost).

Při směru denního světla v provozu pro vzdělávání se požaduje, aby okna byla vždy položena z leva nebo shora. U umělého osvětlení a jejich soustav umísťujeme světla na strop rovnoběžně se stěnou, kde jsou zabudovaná okna. Při činnostech, které jsou pro žáka zrakově náročné, musí být světelné otvory nastaveny na neslunečnou stranu.

Osvětlení denního charakteru musí být na základních školách 0,85 m nad podlahou (Zákony pro lidi, 2010).

EMPIRICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

6 Výzkumné šetření

V empirické části práce se budeme zaměřovat na znalosti a přehled, žáků druhého stupně základních škol, týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví ve školním prostředí zejména při praktickém vyučování. Respondenty se stali žáci z osmi škol, a to z kraje Moravskoslezského a z kraje Olomouckého. V Moravskoslezském kraji to byly tyto instituce: Základní škola Kravaře, Základní škola Dolní Benešov, Základní škola Englišova Opava a Základní a Praktická škola Opava. V Olomouckém kraji se šetření zúčastnily: Základní škola Gorkého Olomouc, Základní škola Holice Olomouc, Základní škola Valenty Prostějov a Základní škola Vítězná Litovel. Výzkumného šetření se nezúčastnila žádné střední školy nebo gymnázia. Důvod volby respondentů koresponduje s cílem práce, tj. šetření žáků základních škol ve smyslu návrhů možných úprav RVP pro základní vzdělávání v souvislosti s přechodem žáků na střední odbornou školu, tj. aby žáci měli základní znalosti a přehled o problematice BOZ pro další studium. Návrhy opatření jsou uvedeny v závěru empirické části práce.

6.1 Metodologie výzkumného šetření

Výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření s uzavřenými otázkami. Počet otázek byl stanoven na 15, s možností výběru odpovědi: „Ano“, „Ne“ a v několika případech „Nevím“. Dotazníky byly osobně předány v papírové formě do rukou zodpovědné osoby dané základní školy. Tato forma sběru dat, se nám jevila jako nejvhodnější typ pro již zmíněný výzkum. Získaná data od respondentů budou vzájemně hodnocena a porovnávána v závislosti výše uvedených krajů. Poté se tedy dozvíme, který z krajů je na tom, dle znalosti a dalších informací „lépe“.

Výzkumný vzorek

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 176 žáků z Olomouckého kraje a 173 žáků z Moravskoslezského kraje, celkově tedy 349 respondentů. Což by měl být pro rozsah této bakalářské práce dostatečně reprezentativní výzkumný vzorek.

Hypotézy

Hypotézy nám pomáhají při těchto výzkumných šetřeních vyjádřit vztah mezi dvěma proměnnými, v našem případě u škol kraje Moravskoslezského a kraje Olomouckého. Díky hypotézám, známe u proměnných faktorů šetření: Rozdíly, vztahy a následky (Maňák a kol., 2005).

Hypotéza 1

Školy v obou krajích jsou každoročně obeznámeny s pravidly a zásadami BOZP.

Hypotéza 2

Testování a zkoušení ohledně problematiky BOZP zažila v Olomouckém kraji větší část žáků než v Moravskoslezském.

Hypotéza 3

Průměrná úrazovost během praktického vyučování je vyšší v Olomouckém kraji než v Moravskoslezském.

Hypotéza 4

Poměr žáků z Moravskoslezského kraje, kteří umí provést první pomoc, je větší než poměr žáků z Olomouckého kraje, kteří umí provést první pomoc.

Hypotéza 5

50 % žáků má v obou krajích povědomí o vybavenosti lékárníček v učebnách.

Hypotéza 6

Žáci z Moravskoslezského kraje používají ochranné pracovní pomůcky více než žáci Olomouckého kraje.

Hypotéza 7

Více než 90 % žáků z obou krajů bude vědět kde se nachází evakuační plán školy.

Hypotéza 8

80 % žáků v obou krajích si na chodbách nebo ve třídě všimlo hasicích přístrojů.

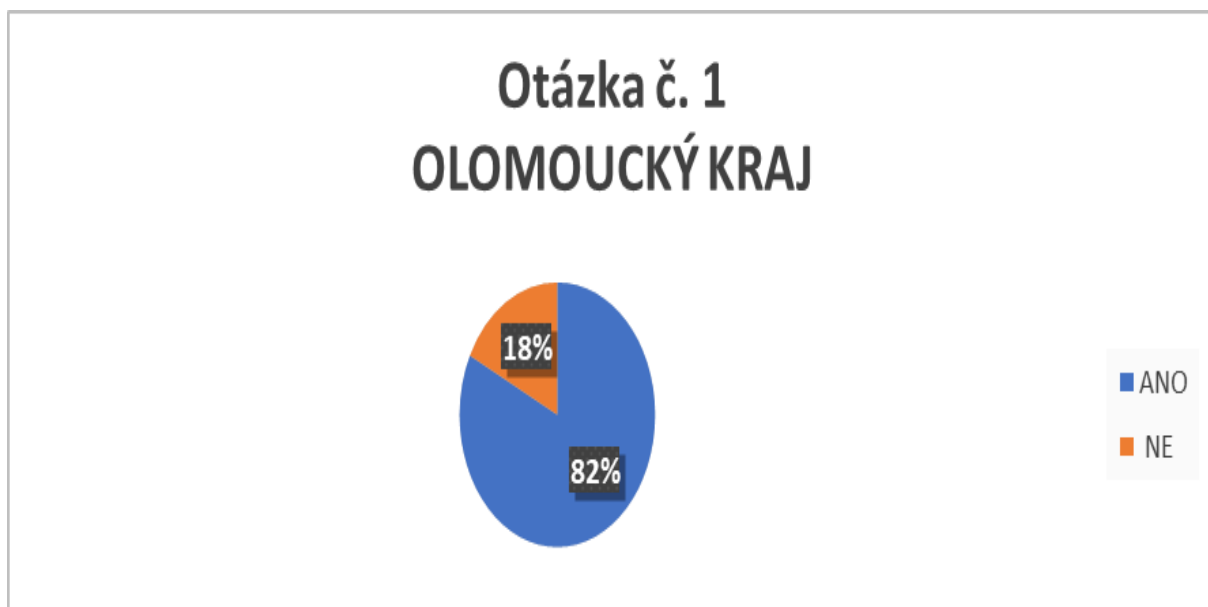
6.2 Výsledky výzkumného šetření

Otázka č. 1: Jsi každoročně obeznámen s pravidly BOZP (bezpečnost a ochrana zdraví při práci)?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 1: Graf odpovědí pro otázku č.1 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 2: Graf odpovědí pro otázku č.1 v Olomouckém kraji

Na první otázku, jestli jsou žáci každoročně obeznámeni s pravidly BOZP, zareagovalo pozitivně v Moravskoslezském kraji 92 % respondentů. Zbýlých 8 % odpovědělo negativně a myslí si tedy, že s pravidly seznámení nejsou.

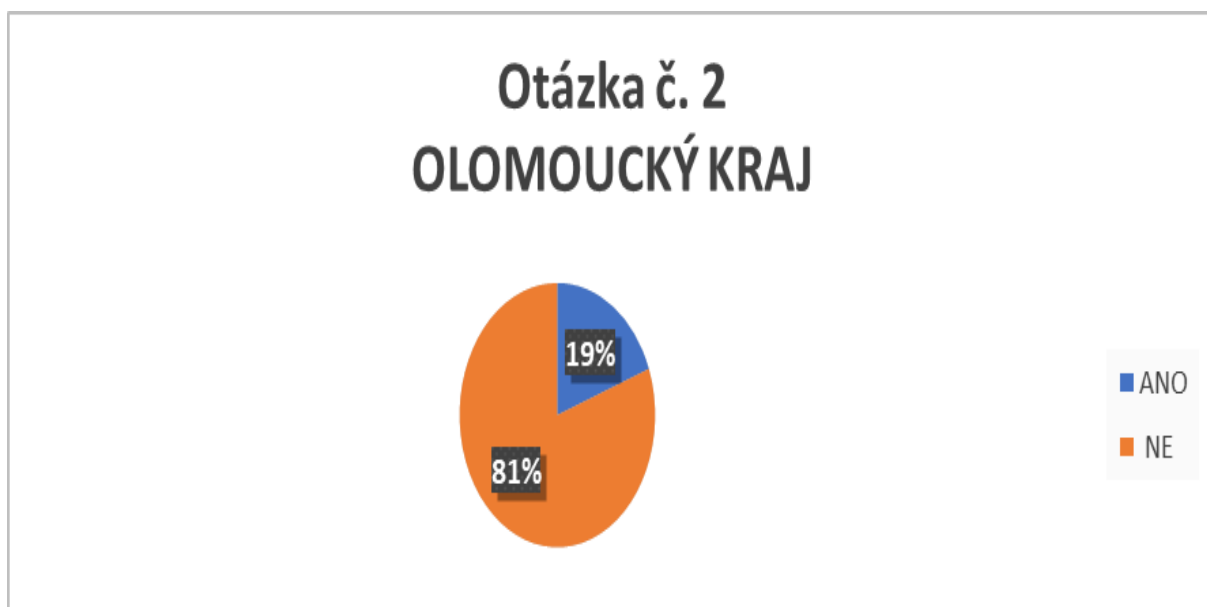
V Olomouckém kraji z celkového počtu 176 dotázaných odpovědělo pozitivně 82 % z celkového počtu. Žáků, kteří nezaznamenali toto školení o bezpečnosti je 18 %. Myslíme si, že se tedy jedná o docela velký počet jedinců, kterým tato důležitá část výuky nebyla poskytnuta. U první otázky tedy vyšel lépe kraj Moravskoslezský, u kterého má větší povědomí žáků o seznamování se s pravidly BOZP.

Otázka č. 2: Vyplňoval jsi někdy test BOZP (popřípadě jiný způsob zkoušky, např. ústní aj.)?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 3: Graf odpovědí pro otázku č. 2 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 4: Graf odpovědí pro otázku č. 2 v Olomouckém kraji

U druhé otázky jsme od dětí zjišťovali, jestli se k problematice BOZP ve školách přistupuje zodpovědněji, a to různými testovacími způsoby. Odpověď „Ano“ zakroužkovalo 39 % žáků. 61 % respondentů však testování či jiné způsoby zkoušení při výuce nezažilo.

V druhém zkoumaném kraji žáků, kteří se podíleli na zkoušení BOZP bylo pouhých

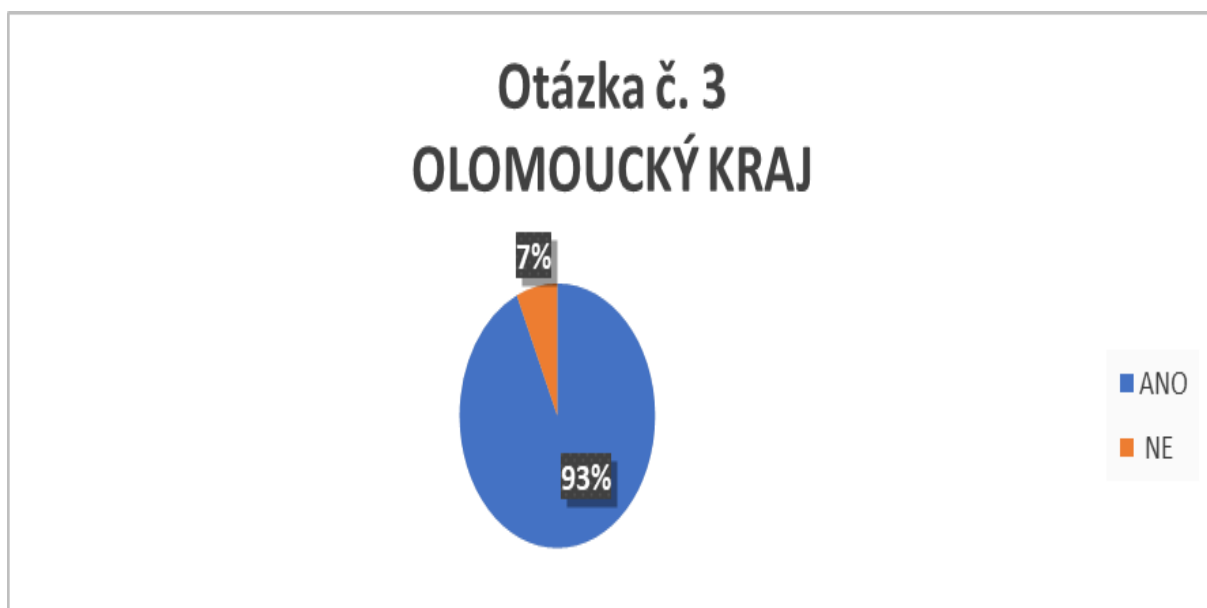
19 %. U této otázky jsme byli nemile překvapeni, neboť z obou krajů celkový počet dětí, které zažili testování ve formě ať už testu nebo ústního zkoušení byl vskutku minimální. V závislosti krajů, ale vyšel lépe kraj Moravskoslezský.

Otázka č. 3: Dodržuje se ve Tvé škole bezpečnost práce během praktické výuky?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 5: Graf odpovědí pro otázku č. 3 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 6: Graf odpovědí pro otázku č. 3 v Olomouckém kraji

V této otázce nás zajímalo, zda děti vůbec mají pozitivní či negativní pocit ohledně dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při praktickém vyučování jako celku. 90 % respondentů v Moravskoslezském kraji uvedlo, že se bezpečnost při výuce praktického charakteru dodržuje a cítí se bezpečně.

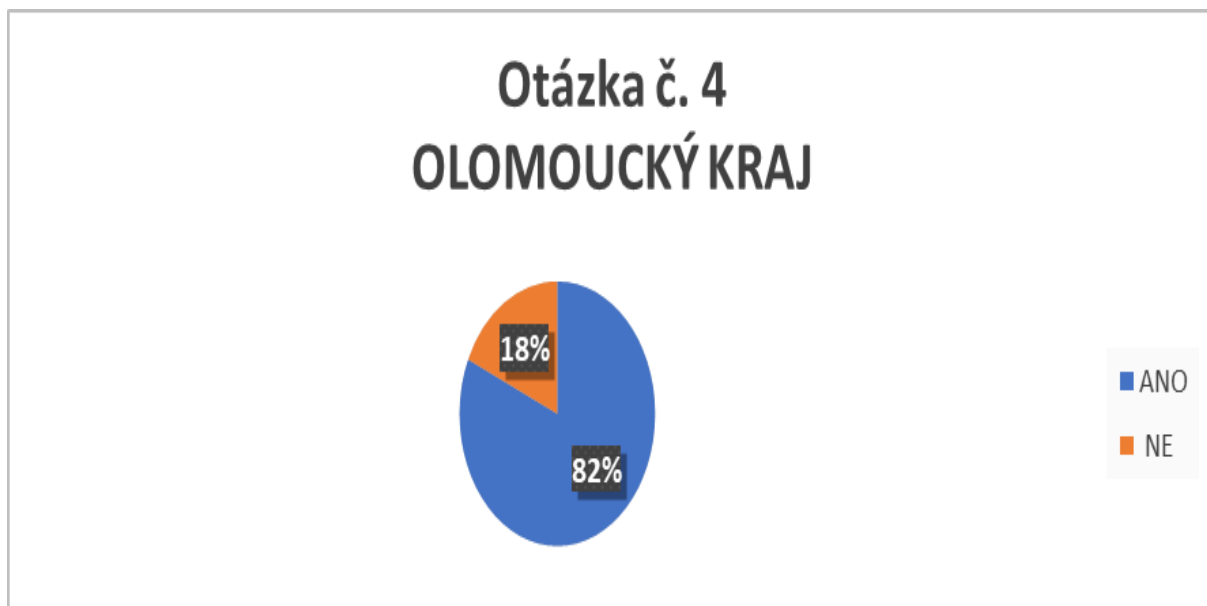
V Olomouckém kraji byl tento počet o něco vyšší a až 93 % odpovědělo pozitivně a je přesvědčeno o svém tvrzení. U této otázky odpověděla valná většina „Ano“. To je velmi kladné zjištění. V porovnání krajů na tom byly školy z Olomouckého kraje o něco lépe.

Otázka č. 4: Myslíš si, že je Ti Tvůj vyučující dobrým příkladem v dodržování BOZP?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 7: Graf odpovědí pro otázku č. 4 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 8: Graf odpovědí pro otázku č. 4 v Olomouckém kraji

Cílem této otázky bylo zjistit, jestli jsou učitelé správným příkladem při dodržování pravidel BOZP. A s tím tedy souvisí i následný přístup žáků. Ve školách Moravskoslezského

kraje 84 % dětí si myslí, že jejich učitelé pro dodržování problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou dobrými vzory.

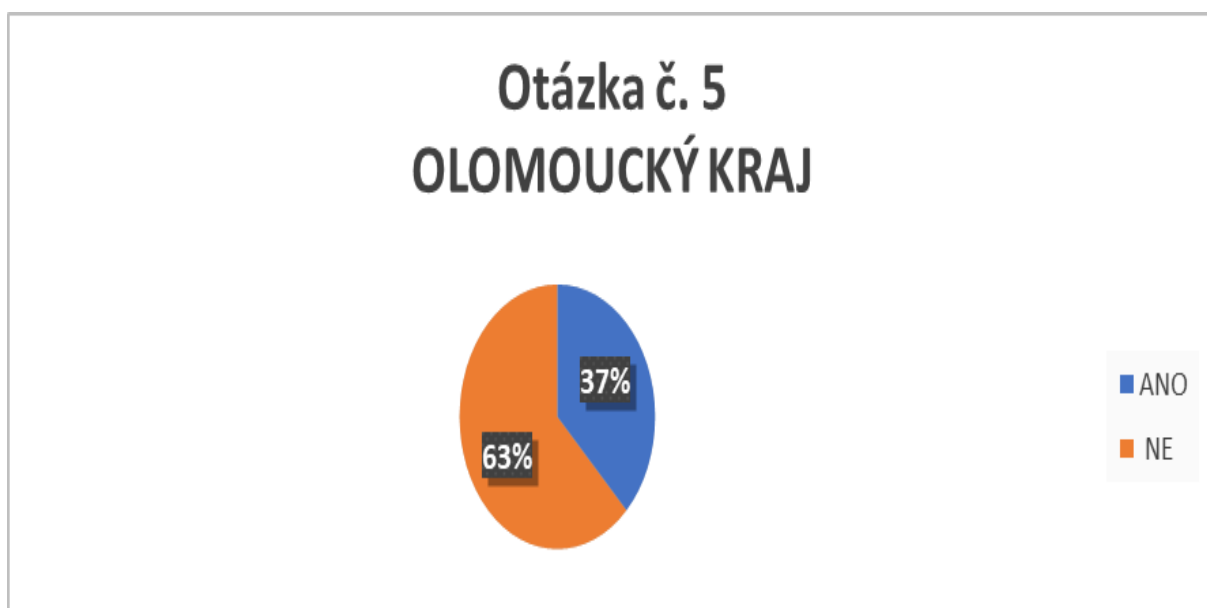
Respondentů v Olomouckém kraji na otázku kladně zodpovědělo 81 %. V otázce vzoru pro dodržování zásad a pravidel BOZP vyšel s velmi minimálním rozdílem lépe kraj Moravskoslezský.

Otázka č. 5: Stal se Ti během praktického vyučování úraz?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 9: Graf odpovědí pro otázku č. 5 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 10: Graf odpovědí pro otázku č. 5 v Olomouckém kraji

Otázka zjišťuje úrazovost při praktickém vyučování žáků ve zkoumaných krajích. Žáků, kterým se stalo zranění při praktické výuce je v Moravskoslezském kraji 32 %.

Dětem, které došly k újmě v kraji Olomouckém se stanovuje počet na 37 % osob.

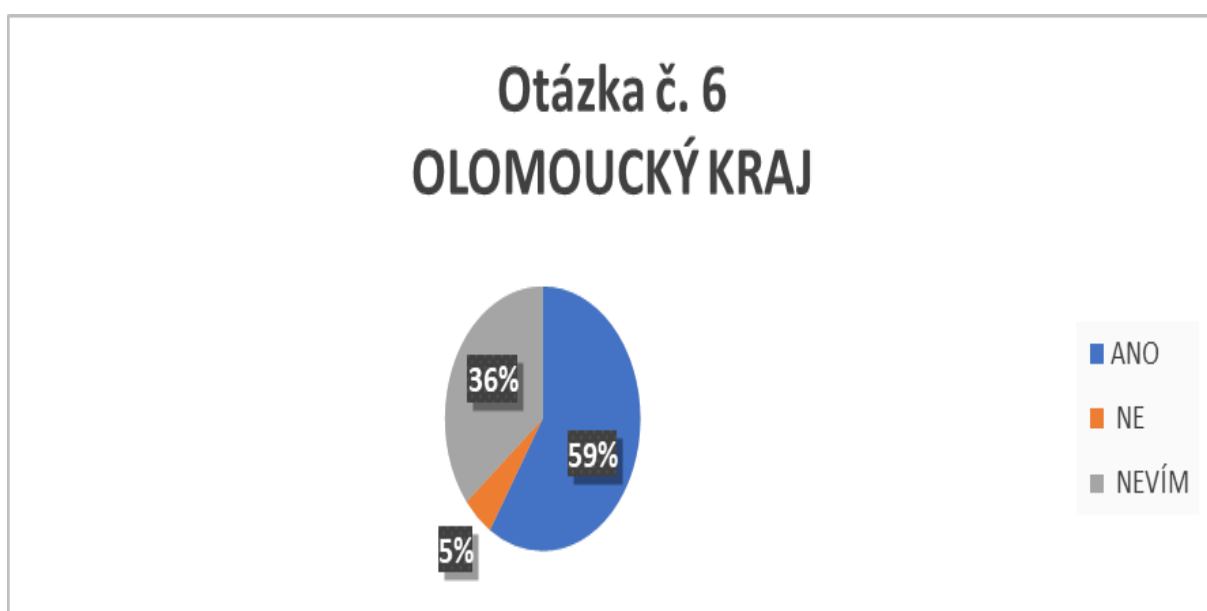
V porovnání mezi školami z obou krajů, vychází o něco lépe kraj Moravskoslezský, kde je míra úrazovosti nižší.

Otázka č. 6: Jestliže si Tvůj spolužák způsobí úraz, jsi schopen poskytnout mu první pomoc?

Odpověď: a) Ano
b) Ne
c) Nevím

Graf č. 11: Graf odpovědí pro otázku č. 6 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 12: Graf odpovědí pro otázku č. 6 v Olomouckém kraji

U šesté otázky nás především zajímalo, jaká je schopnost žáků při poskytování první pomoci. U žáků ze severní Moravy a Slezska to vypadá následně: 51 % tvrdí, že by svou roli zvládlo, 8 % dětí si myslí, že by nebyly schopné první pomoc provést a zbylých 41 % neví.

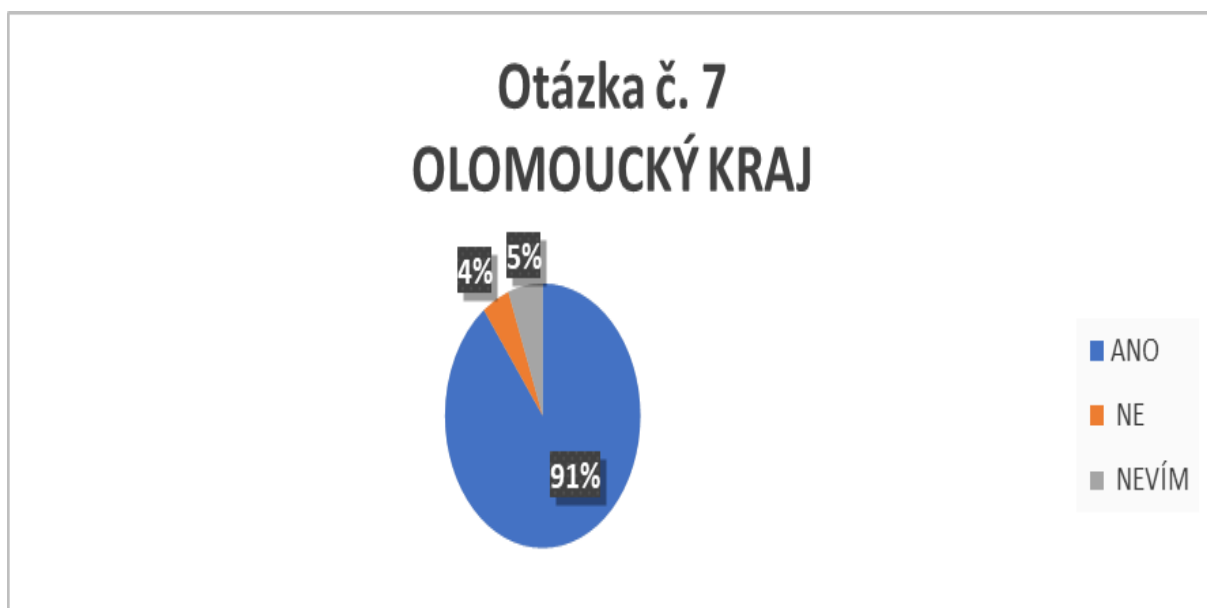
V Olomouckém kraji by roli při první pomoci zvládlo 59 % respondentů, 5 % by tato opatření nezvládla a zbylých 36 % netuší. V porovnání schopnosti umožnit pomoc při náhlém úrazu, je větší množství dětí z Olomouckého kraje, které by umělo poskytnou první pomoc.

Otázka č. 7: Máš povinnost nahlásit svému vyučujícímu úraz na pracovišti?

Odpověď: a) Ano
b) Ne
c) Nevím

Graf č. 13: Graf odpovědí pro otázku č. 7 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 14: Graf odpovědí pro otázku č. 7 v Olomouckém kraji

Žáci jsou ze zákona při úrazu a jeho postupu povinni neprodleně tuto nešťastnou událost nahlásit. V této otázce se opět zaměřujeme na uvědomění a postoj všech žáků.

V Moravskoslezském kraji odpovědělo 91 % možností „Ano“, zbytek dětí si buď není jisto nebo tvrdí, že nejsou povinni nahlásit úraz.

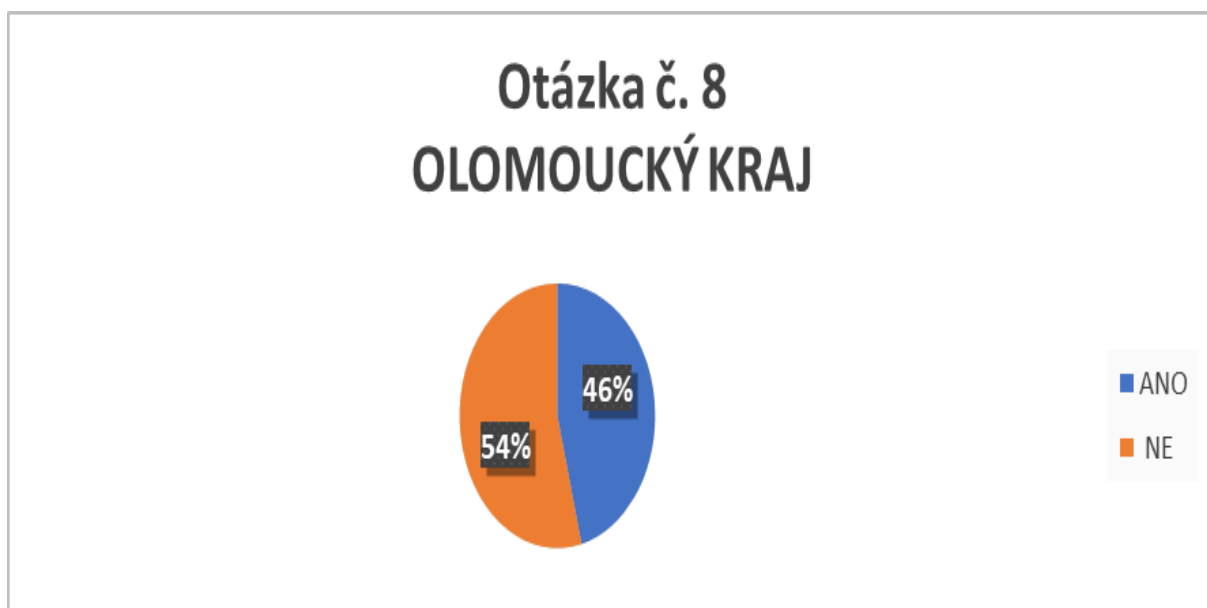
V Olomouckém kraji si také valná většina 91 % respondentů myslí a zastává svou povinnost nahlášení úrazu svému vyučujícímu. Zbylé 3 % zaškrtnla možnost „Ne“ a zbylých 6 % dotázaných neví, co by v této situaci dělalo. V rámci dat u těchto vypovědí je počet žáků z obou krajů velmi podobný. Oba kraje v tomto měření tedy dle dat dopadli stejně.

Otázka č. 8: Jsou Vaše učebny vybaveny lékárníčkami první pomoci?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 15: Graf odpovědí pro otázku č. 8 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 16: Graf odpovědí pro otázku č. 8 v Olomouckém kraji

Školy jsou ze zákona a metodického pokynu povinné mít v učebnách zejména praktického charakteru rozmístěné lékárníčky první pomoci. Účelem této otázky bylo zjistit, zda si žáci těchto lékárníček všimli a berou jejich umístění na vědomí. V kraji

Moravskoslezském uvedlo odpověď „Ano“ 82 % dotázaných. Ostatních 18 % děti si lékárniček buď nevšimlo, nebo si opravdu myslí, že je škola nemá ve své výbavě.

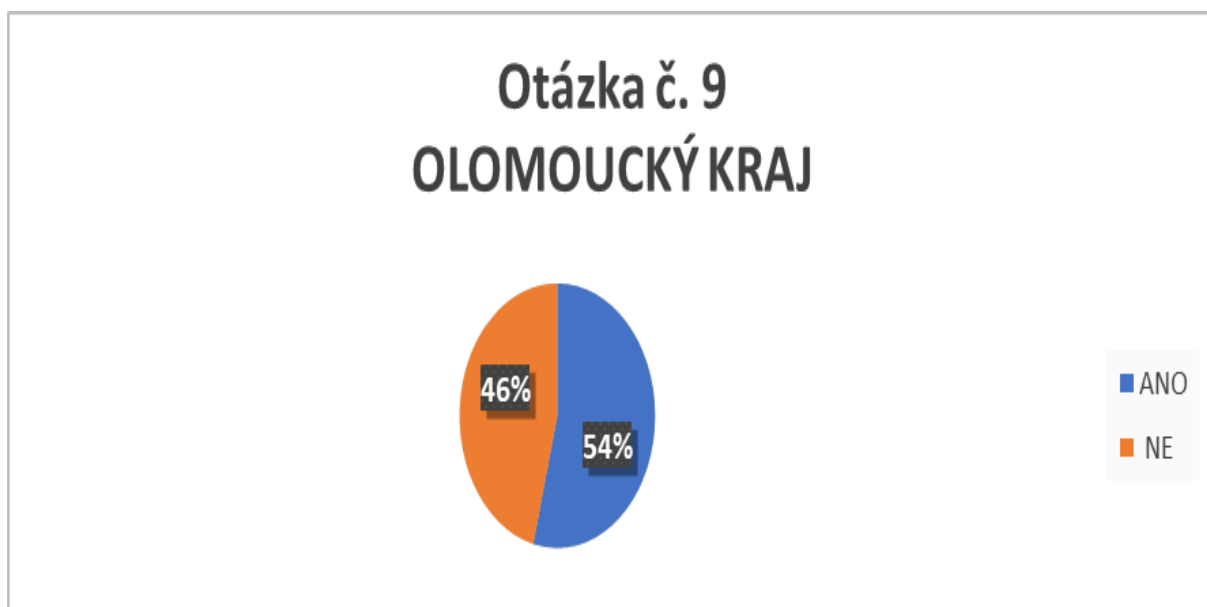
Počet žáků Olomouckého kraje zakroužkovalo odpověď „Ano“ pouze v 46 % procentech případů. V celkovém porovnání krajů na tom vyšli lépe školy z Moravskoslezského kraje, zde si většina dětí lékárniček všimla nebo využila jejich pomoci.

Otázka č. 9: Používáš při práci v (dílně, pozemcích, kuchyni) nějaké ochranné/pracovní pomůcky (např. rukavice, pracovní boty, ochranné brýle, pracovní oblek, zástěra)?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 17: Graf odpovědí pro otázku č. 9 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 18: Graf odpovědí pro otázku č. 9 v Olomouckém kraji

Tímto dotazem jsme se chtěli dozvědět, zdali žáci jsou obeznámeni s ochrannými pracovními prostředky a jestli tedy tyto pomůcky ve svém studiu použili. Děti

z Moravskoslezského kraje, které pomůcky při praktickém vyučování použily vyšlo z celkového šetření na 60 %, zbytek 40 % tyto prvky nikdy nepoužilo.

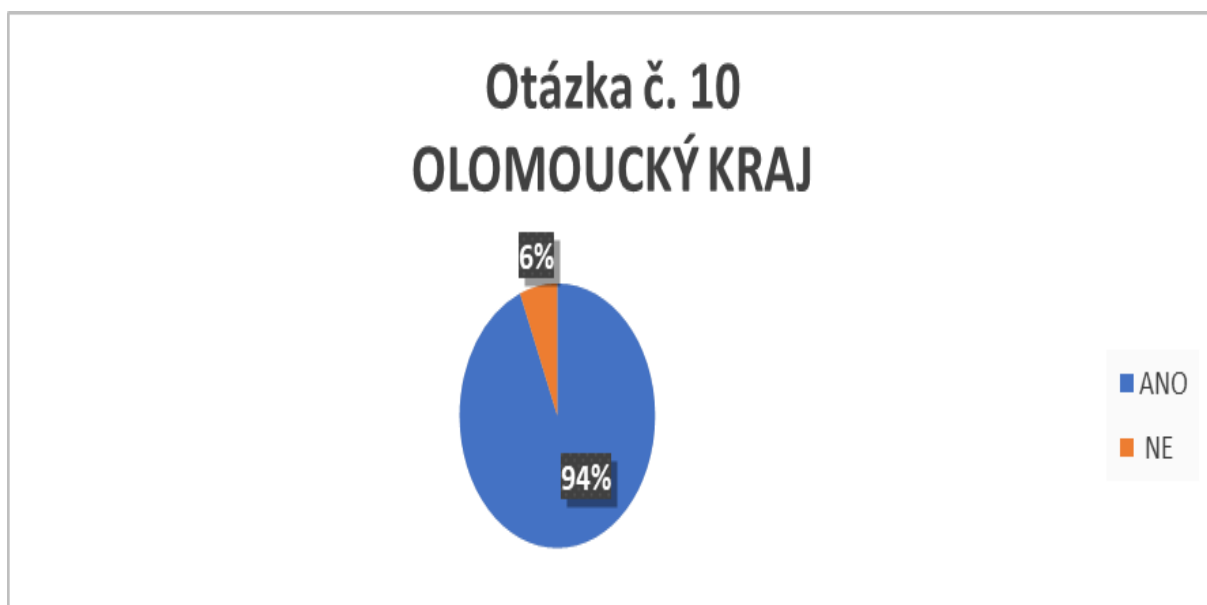
V Olomouckém kraji pomůcky pro svou bezpečnost a ochranu zdraví používá 54 % žáků. U celkového porovnání v obou krajích pomocí grafů vidíme, že mírná většina ochranné prvky již někdy použila nebo používá. V celkovém srovnání, na tom byl v počtu využívání těchto ochranných pracovních pomůcek lépe Moravskoslezský kraj.

Otázka č. 10: Pokud poškodíš či zničíš náradí se kterým pracuješ, je Tvou povinností tento incident nahlásit vyučujícímu?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 19: Graf odpovědí pro otázku č. 10 v Moravskoslezském kraj

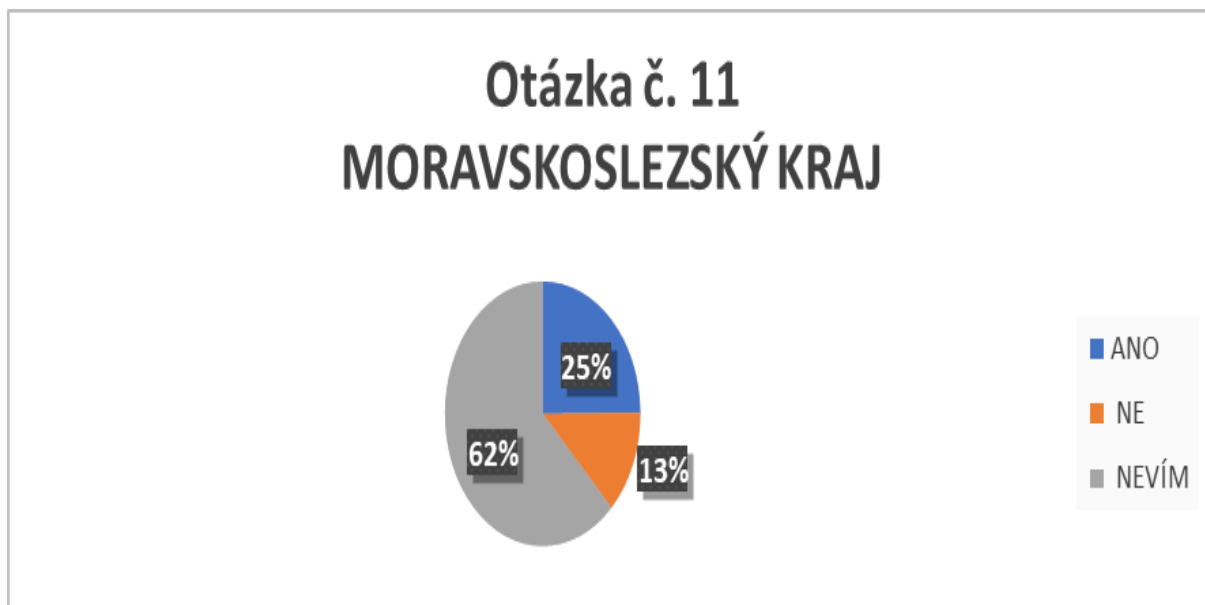
Graf č. 20: Graf odpovědí pro otázku č. 10 v Olomouckém kraji

Na otázku č. 10 odpovědělo v Moravskoslezském kraji kladně 93 %.
V Olomouckém kraji byla reakce respondentů druhého stupně základních škol velmi

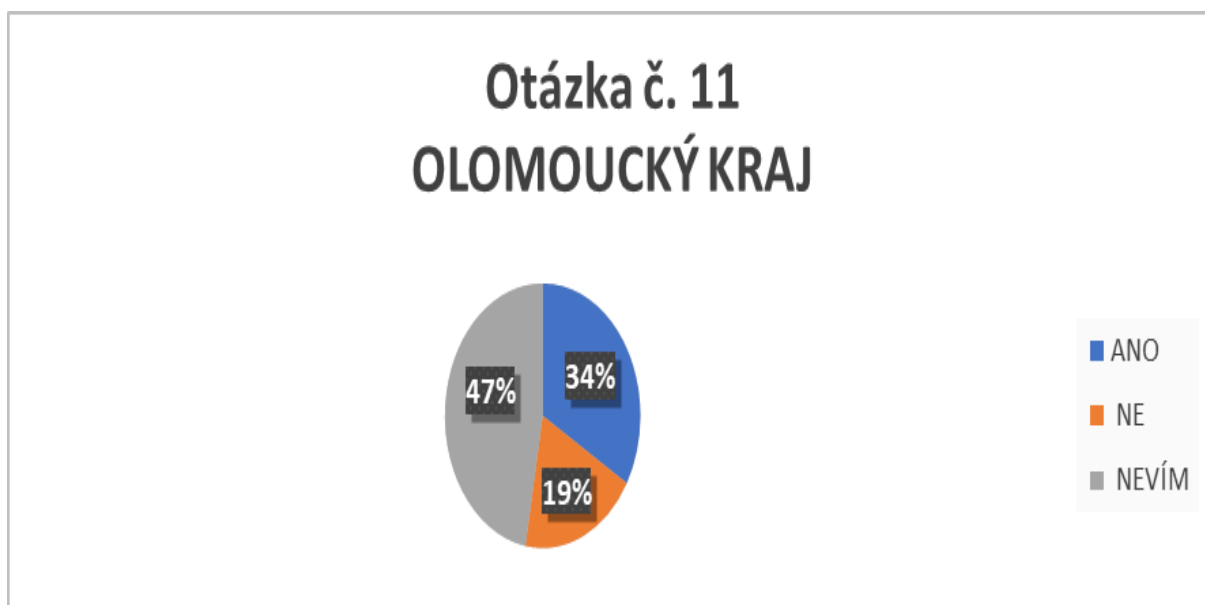
podobná a to v 93 % případů. Z obou krajů by většina žáků incident o poškození či zničení nářadí svému vyučujícímu nahlásila. V datech o několik jednotek procent na tom byli lépe žáci z Olomoucka.

Otázka č. 11: Může být výuka realizovaná, jestliže teplota ve třídě dosahuje pod 19 °C?

Odpověď: a) Ano
b) Ne
c) Nevím

Graf č. 21: Graf odpovědí pro otázku č. 11 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 22: Graf odpovědí pro otázku č. 11 v Olomouckém kraji

V 11. otázce zjišťujeme danou teplotu při výuce ve škole. Z našeho pohledu je to jedna z nejsložitějších otázek v testu, odpovědi nás proto příliš nepřekvapili. Správná odpověď

je „Ano“. Pro dlouhodobou výuku nesmí teplota zasahovat méně než 18 °C, proto je teplota pod 19 °C stále v normě a v pořádku. Ve školách Moravskoslezského kraje na tuto otázku správně odpovědělo 25 %. Značná většina, to je 62 % si nevěděla při tomto dotazu rady a zbylých 13 % uvedlo odpověď možnost „Ne“.

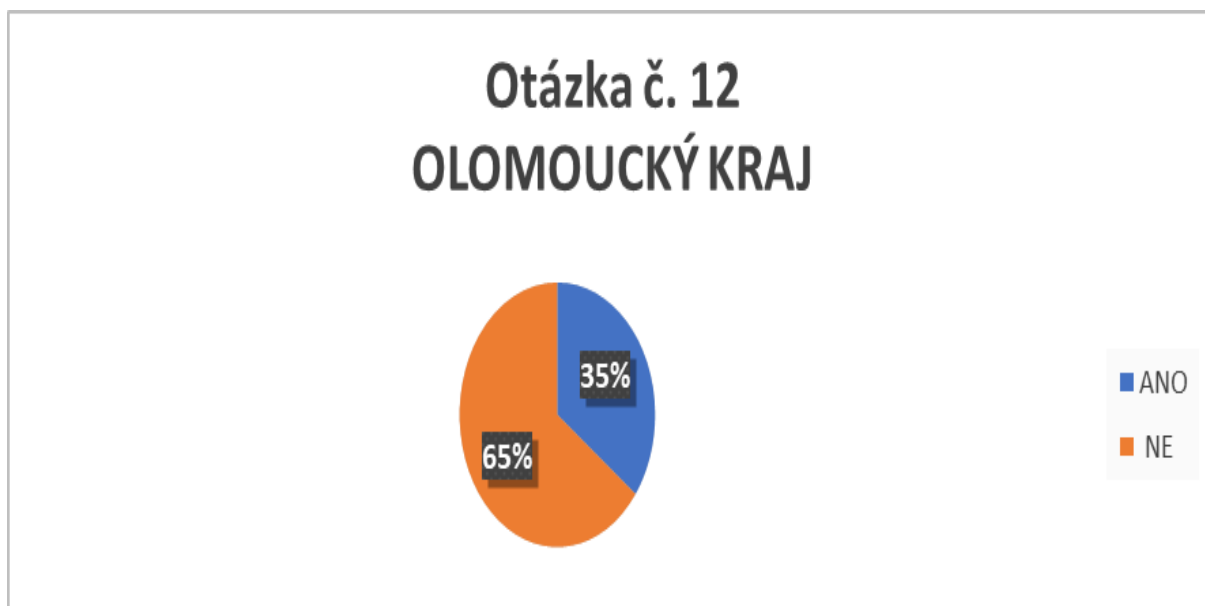
V Olomouckém kraji odpovědělo volbou „Ano“ 34 % žáků a žákyň. Ostatní děti buď nevěděly, nebo zaškrtnuly možnost „Ne“. Ve srovnávání krajů měli větší povědomí děti z Olomouckého kraje.

Otázka č. 12: Víš, kde se nachází evakuační plán školy?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 23: Graf odpovědí pro otázku č. 12 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 24: Graf odpovědí pro otázku č. 12 v Olomouckém kraji

Stejně jako u otázky s lékárníčkami, musí mít každá škola svůj příslušný požární evakuační plán. Opět se zde ptáme stejnou formou, jestli si vůbec tohoto opatření žáci ve svých

školních institucí všímají a plán zaregistrovali. V Moravskoslezském kraji 54 % mladistvých si plánu všimlo a ví tedy, kde se nachází.

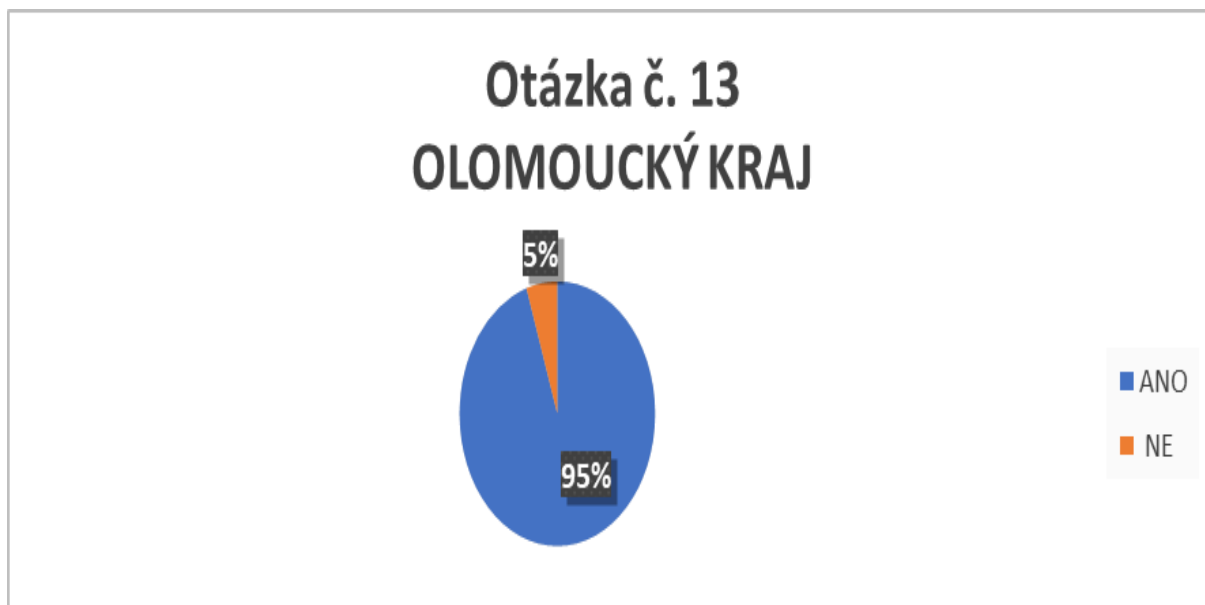
Ve školách Olomouckého kraje ví pouze 35 % o evakuačním plánu a jeho rozmístění. V Moravskoslezském kraji mají větší tušení a přehled o rozmístění evakuačního plánu než žáci ve školách kraje Olomouckého.

Otázka č. 13: Znáš čísla všech záchranných složek? (Policie ČR, Hasiči, Záchranáři)

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 25: Graf odpovědí pro otázku č. 13 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 26: Graf odpovědí pro otázku č. 13 v Olomouckém kraji

Ač se tato práce nijak o záchranných složkách v teoretické části nezmiňuje. Jsme si vědomi, jak úzce to s problematikou BOZP souvisí. Jelikož se jedná o žáky druhého stupně, měli jsme dojem, že všichni budou jednotlivá čísla pro kontakt těchto záchranných složek znát.

Je tedy pro nás nemilým zjištěním, že tomu tak úplně není. Neboť u žáků ze severní Moravy a Slezska se našlo 7 % jedinců to je z celkového počtu 12 žáků, kteří všechna čísla neznají.

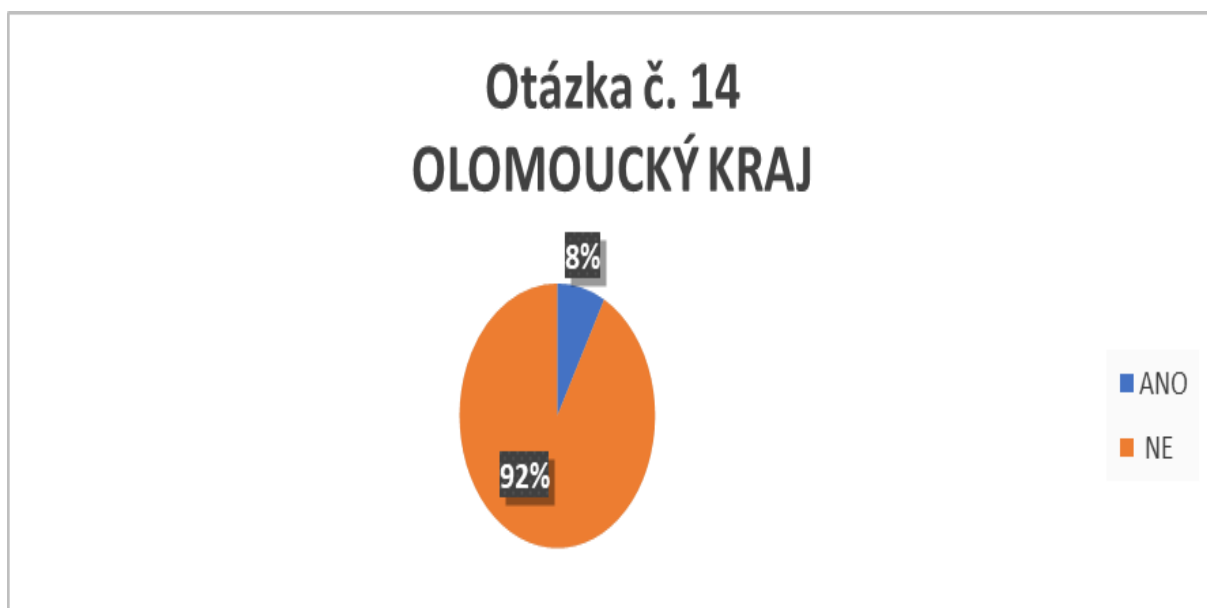
V kraji Olomouckém odpovědělo možností „Ne“ 5 % dotázaných. V porovnání na tom se základními znalostmi čísel záchranných složek byli lépe žáci z kraje Olomouckého.

Otázka č. 14: Byl jsi někdy při výuce svědkem vzniku požáru?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 27: Graf odpovědí pro otázku č. 14 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 28: Graf odpovědí pro otázku č. 14 v Olomouckém kraji

Svědků vzniku požáru v Moravskoslezském kraji byli 3 % žáků. Ostatních 97 % dětí nebezpečí požáru nezažilo. V Olomouckém to bylo až 8 % žáků. Zbylých 92 % nikdy svědky požáru nebylo.

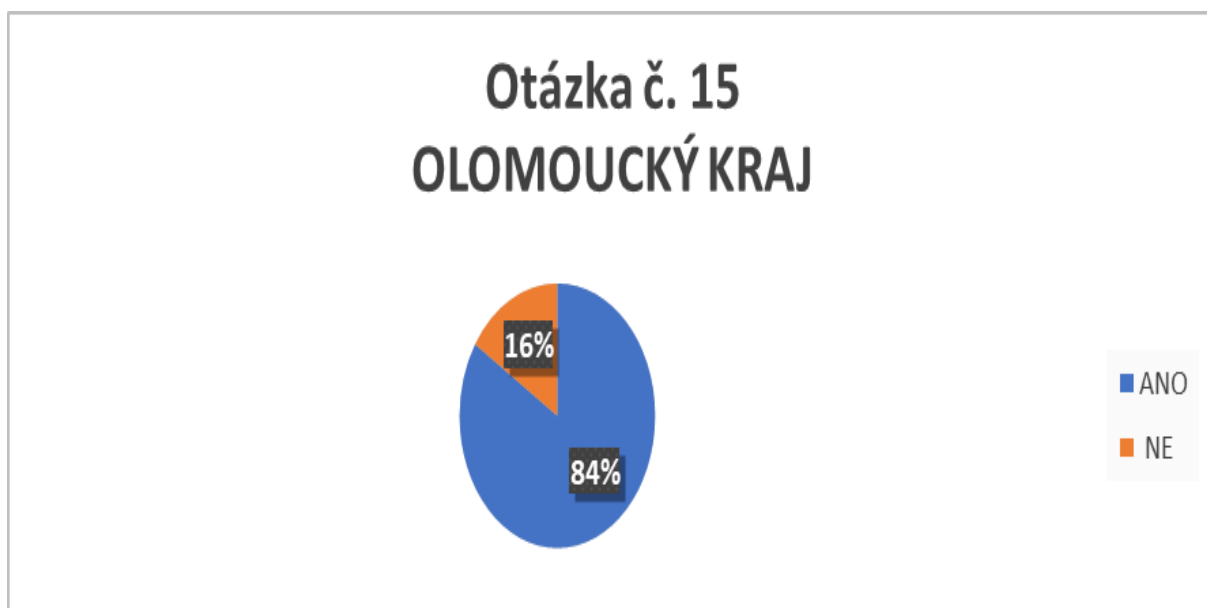
U této otázky jsme došli k závěru, že není vhodné kraje srovnávat, neboť neznáme přesné okolnosti požáru a jeho příčiny vzniku, jež nastaly. Dále je také možné, že mohlo jít o planý poplach.

Otázka č. 15: Jsou Vaše učebny vybaveny hasícími přístroji, popř. jsou umístěny v jejich bezprostřední blízkosti?

Odpověď: a) Ano
b) Ne

Graf č. 29: Graf odpovědí pro otázku č. 15 v Moravskoslezském kraji

Graf č. 30: Graf odpovědí pro otázku č. 15 v Olomouckém kraji

Poslední otázka se ptá, jestli osoby navštěvující školní lavice, si všimli na chodbách nebo v učebnách vybavení pro PO ve formě hasících přístrojů. V Moravskoslezském kraji má povědomí o hasících přístrojích 91 % žáků. Ti tvrdí, že se v učebnách nebo v blízkosti učeben

přístroje nachází. V Olomouckém kraji uvedlo možnost „Ano“ 84 % osob.

U poslední otázky na tom vyšli lépe žáci Moravskoslezského kraje, kteří tvrdí, že se přístroje v učebnách nebo v blízkosti učeben nacházejí.

Závěrečné zhodnocení výzkumu

Následující text se bude zabývat závěrečným zhodnocením výzkumu. Podle získaných dat z dotazníku dopadly lépe školy z Moravskoslezského kraje než školy z kraje Olomouckého. Kde žáci ze severní Moravy a Slezska lépe zodpověděli na osm otázek. Měli tedy přesnější znalosti a pohled k problematice než žáci z Olomouckého kraje, kteří byli lepší pouze v pěti otázkách. Dvě z otázek nebyly bodově ohodnoceny. Protože u otázky č. 7, byl počet žáků procentuálně stejný. A při otázce č. 14, se nakonec dospělo k závěru, že vybrané odpovědi slouží pouze pro informační přehled.

Zhodnocení hypotéz

Hypotéza 1

Školy v obou krajích jsou každoročně obeznámeny s pravidly a zásadami BOZP.

Tato hypotéza je směřovaná k otázce č. 1. Pro rekapitulaci odpověď „Ano“ uvedlo v Moravskoslezském kraji 92 %. V Olomouckém kraji 82 %. Podle výsledku můžeme tedy konstatovat, že *hypotéza 1* byla potvrzena.

Hypotéza 2

Testování a zkoušení ohledně problematiky BOZP zažila v Olomouckém kraji větší část žáků než v Moravskoslezském.

V otázce č. 2 uvedli žáci možnost „Ano“ v Moravskoslezském kraji v 39 % případů. V Olomouckém kraji toto tvrzení uvedlo pouze 19 % žáků. *Hypotéza 2* byla vyvrácena, neboť poměr žáků z Olomoucka byl menší než poměr žáků ze severní Moravy a Slezska.

Hypotéza 3

Průměrná úrazovost během praktického vyučování je vyšší v Olomouckém kraji než v Moravskoslezském.

Otázka č. 5 se ptá na průměrnou úrazovost během praktického vyučování. Žáci z Moravskoslezského kraje přišli k úrazu ve 32 %. V Olomouckém kraji to bylo 37 % žáků. V tomto případě se *hypotéza 3* potvrdila, protože průměrná úrazovost byla vyšší v kraji Olomouckém.

Hypotéza 4

Poměr žáků z Moravskoslezského kraje, kteří umí provést první pomoc, je větší než poměr žáků z Olomouckého kraje, kteří umí provést první pomoc.

6. otázka se ptá respondentů, zda jsou schopní provést první pomoc. V kraji Moravskoslezském umí tuto dovednost 51 %. Žáci z Olomoucka by uměli provedli provést v 59 % případů. Jelikož poměr žáků z Olomouckého kraje byl větší, než poměr žáků z kraje Moravskoslezského je *hypotéza 4* vyvrácená.

Hypotéza 5

50 % žáků má v obou krajích povědomí o vybavenosti lékárníček v učebnách.

Povědomí v otázce č. 8 o vybavenosti lékárníček v učebnách škol má 82 % žáků v Moravskoslezském kraji. V Olomouckém kraji to bylo pouze 46 %. *Hypotéza 5* byla vyvrácena, neboť počet žáků byl v procentech nižší než 50 %.

Hypotéza 6

Žáci z Moravskoslezského kraje používají ochranné pracovní pomůcky více než žáci Olomouckého kraje.

9. otázka se ptá na využití ochranných pracovních pomůcek během vyučování. U žáků v Moravskoslezském kraji to bylo 60 %. Žáci v Olomouckém kraji používají pomůcky v 54 %. *Hypotéza 6* byla potvrzena, protože žáků z Moravskoslezského kraje bylo více.

Hypotéza 7

Více než 90 % žáků z obou krajů bude vědět kde se nachází evakuační plán školy.

Otázka č. 12 se dotazuje na povědomí žáků ohledně evakuačního plánu školy a jeho místa nacházení. 54 % žáků ze severní Moravy a Slezska o jeho existenci v prostorech školy ví. Žáci z Olomouckého kraje o tomto dokumentu ví pouze v 35 % případů. *Hypotéza 7* byla vyvrácena, a to z důvodů nízkého počtu žáků, kteří měli o tomto dokumentu povědomí.

Hypotéza 8

80 % žáků v obou krajích si na chodbách nebo ve třídě všimlo hasicích přístrojů.

Poslední otázka od žáků zjišťuje vybavenost hasicích přístrojů na školách, zda o těchto přístrojích žáci mají minimálně ponětí. 91 % žáků o těchto přístrojích v Moravskoslezském kraji ví. 84 % žáků z Olomoucka si také těchto přístrojů všimlo. *Hypotéza 8* byla potvrzena.

6.3 Návrhy a doporučení pro RVP ZV v rámci problematiky BOZ

V této podkapitole empirické části jsou uvedeny návrhy a doporučení pro základní vzdělávání v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví u žáků. Účelem je zvýšení znalosti a přehledu u této probírané problematiky při budoucích studiích na oborech především technického typu, ale i jiném zaměření. K tomuto kroku mohou také přispět zpracované výsledky výzkumu žáků ze základních škol a RVP SOV – Rámcové vzdělávacího programu pro školy středního odborného vzdělávání. V našem případě se bude jednat o obory, kde BOZ je jednou z nejdůležitější oblastí. Hovoříme tedy o oborech strojírenského, elektrotechnického či stavebního sektoru.

Návrhy a doporučení inspirované z dat dotazníku

Otázky č. 1 a č. 2 v dotazníku mají významnou roli a budou souviset s prvním důležitým doporučením. Zde se otázky týkaly seznamování s pravidly BOZ u žáků a následného zkoušení. V první otázce valná většina dětí uvedla, že s pravidly seznamována jsou. Našli se však respondenti, jejichž odpověď byla negativní. Jak je to možné? Napadá nás několik důvodů, kterých může být však i více, např. žáci mohli být během výuky, kdy probíhalo poučení ve škole nepřítomní, případě nemuseli žáci pochopit informace vyplývající z poučení. V krajním případě mohlo dojít dokonce k zanedbání povinnosti pedagoga žáky poučit. U druhé otázky bylo minimum žáků a žákyň, kteří se setkali se zkoušením při problematice BOZ. Návrh pro RVP ZV je následný, téma BOZ se nejvíce prolíná na základní škole v předmětu ČSP – Člověk a Svět práce, ten má pro základní vzdělání 8 tematických okruhů, jak bylo uvedeno v teoretické části. Ano je pravdou, že se ve většině případu RVP tohoto předmětu u okruhů BOZ zabývá, je však možné, že v realitě ne úplně dostatečně. Proto by bylo vhodné, aby MŠMT zavedlo další vzdělávací okruh, jenž by se v praxi zabýval pouze BOZ při výuce ČSP. V RVP tohoto předmětu by bylo v okruhu sepsáno více tematických doporučení jako např. *„Bezpečnost a ochrana žáků při pohybu ve školních prostorech“*, *„Bezpečnost a ochranu zdraví žáků při praktickém vyučování“* a mnoho dalších podobností. Z tohoto okruhu by zároveň učitelé byli nuceni ke zkoušení tématu BOZ ať už písemnou formou nebo ústní, to by pomohlo k většímu uvědomění žáků. Další myšlenky, u kterých jsme schopni návrhu se týkaly otázek č. 6, č. 8 a č. 9. To jsou prezentace a demonstrace ochranných, pracovních pomůcek, lékárniček a první pomoci. O nichž by se žáci při výuce dozvěděli více podrobnosti ať už teoreticky

nebo ideálně i praktickým nácvikem např. KPR - (Kardiopulmonální resuscitace) apod. Ideálně i v místech, kde jsou prostory pro praktickou výuku omezené.

Mezi 12. – 15. otázkou dotazníku se respondenti setkávají s problematikou PO, bylo by vhodné, aby se v tomto tématu předmět ČSP podrobněji zabýval. Žáci by byli schopni znát typy požárů, hasičských přístrojů a jiných technických zařízení. Dále by se dozvěděli, jak takový požár může vzniknout a jak při něm reagovat či zasahovat.

Doporučení výstupů RVP SOV u technických oborů do RVP ZV v souvislosti BOZ

V rámci výstupu RVP SOV – Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání se v této empirické části práce pokusíme obecně jednotlivé výstupy z oblastí strojírenství, elektrotechniky a stavebnictví propojit do výstupu RVP ZV. Ve všech těchto odborných oblastech RVP SOV jsou si kritéria výstupu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví velmi podobná ne-li dokonce stejná.

V každém výstupu odborného zaměření se promítá učivo: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, hygiena práce a požární prevence. Součástí učiva jsou podkapitoly:

- Pracovněprávní problematika BOZP
- Bezpečnost technických zařízení

V rámci těchto oborů se žáci setkávají a pracují se zařízeními, která přinášejí značná rizika. To mohou být různá obráběcí příslušenství, složité elektrické zapojení a obvody nebo stavební prostředky aj. v závislosti ke konkrétnímu oboru. To žáci během základního vzdělávání vykonávat nemohou. Z našeho usouzení by bylo však vhodné, aby ve výstupech RVP ZV žákům byl při výuce praktického předmětu na základních školách v tomhle případě u předmětu ČSP – Člověk a svět práce kladen důraz na bezpečnost a ochranu zdraví u výše uvedených oborů. Ve výstupech by školám bylo doporučováno zavést speciální edukační programy. Tím máme na mysli demonstraci technických zařízení, pracovních prostorů a jejich rizika, s kterými se děti mohou v budoucnosti nejen při vzdělávání na SOŠ, ale i v budoucím zaměstnání setkat. Učitelé by tuto výuku koncipovali spíše na teoretické bázi. Děti by také měli pravidelněji docházet na exkurze do různých technicky založených firem. Zde by se mohli samozřejmě teoreticky i prakticky dozvědět nejen o chodu daného pracoviště, ale i možné informace týkající se BOZP. Samozřejmě i díky tomu by se jim rozšířilo povědomí pro jejich

budoucí pracovní život. Závěrečná myšlenka, která nás při tomto řešení problému napadá, je zavést v rámci výuky besedy bezpečnostních techniků, zaměstnanců technických firem a osob, které se problematikou BOZ a BOZP dlouhodobě zabývají a mají s ní zkušenosti. O nich však později.

Doporučení pro posílení výuky BOZ v předmětu Člověk a Svět práce

Ač jsme se o doporučeních, která souvisela s předmětem ČSP zmiňovali výše. Je vhodné, aby i zde bylo uvedeno několik jednotlivých návrhů a doporučení pro přímou výuku tématu BOZ v předmětu Člověk a Svět práce. Ve vyučovaném předmětu jsou v RVP ZV tematické okruhy, jež v nás mohou rovněž evokovat nedostatečnost propojení s danou problematikou.

U většiny okruhu, o kterých se zmiňujeme v teoretické části, se většina vyjadřuje v souladu bezpečnosti takto: Kdy žák *„dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu“*. V těchto očekávaných výstupech bychom ještě mohli doplnit a parafrázovat tyto výstupy: *„dodržuje technologickou kázeň, zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu a zároveň testuje své znalosti v oblasti a bezpečnosti a ochrany zdraví u žáků.“*

Pro lepší představu, co myslíme souslovím: *„testuje své znalosti v oblasti a bezpečnosti a ochrany zdraví u žáků.“* V těchto případech by se pro každou tematickou oblast, vyplatilo zavádět tzv. znalostní testy anebo ústní zkoušení. Pedagogové by se už podle tohoto kritéria samostatně zařídili a očekávané výstupy v RVP ZV dodržovali. V řízeních by byli žáci testováni na základech BOZ. Otázky by se dotýkali těchto částí učiva jako např. lékárnička pro první pomoc a její obsah, postup při první pomoci, typy ochranných pomůcek a jejich rozdělení, materiály a jejich rizika, nářadí a jejich rizika, úrazy, rozdělení hasicích přístrojů a dalšího zařízení související s PO nebo také čísla všech záchranných složek atd.

Tematické okruhy, u níž tato testovací řízení mohly být v očekávaných výstupech povinně zavedené jsou: Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Práce s laboratorní technikou, Využití digitálních technologií. Zároveň je důležité, aby byla snaha otázky pro BOZ koncipovat směrem k vyučovanému okruhu v předmětu ČSP. Další vhodnou poznámkou, která může pomoci je toto testování realizovat na začátku vyučované oblasti, ještě předtím, než žáci samostatně budou vykonávat praktické činnosti daného okruhu, zde však záleží už na přístupu učitele.

ČSP a odborníci z praxe

Návrh, u kterého můžeme nabýt dojmů zkvalitnění výuky je také beseda zaměstnanců z praxe, kde tuto myšlenku už obecně zavádíme v odstavcích výše.

Jedná se o zaměstnance, kteří mají s jednotlivou oblastí předmětu ČSP nějaký vztah. Například Práce s technickými materiály, v tomto oboru se smí žáci setkat s pracovníky z průmyslového odvětví, jež jsou řemeslníci. U pěstitelství a chovatelství to jsou různí zemědělci a zahrádkáři. V okruzích využití digitálních technologií se může jednat o elektrikáře, elektrotechnology aj. osoby. A takto bychom mohli pokračovat i dále. Co tím chceme naznačit, je vhodné zapojit tyto osoby do konceptu výuky ČSP, a tak motivovat žáky pro další odborné vzdělávání. Žákům by byli předávány znalosti z praxe, jež by také úzce souvisely s BOZP daného praktika. V očekávaném výstupu RVP ZV dle našeho doporučení se tedy píše: *„zúčastňuje se exkurzí a besed osob z praxe a s riziky spojeny s prací odborníka.“* Opět bychom tyto návrhy mohli zavést do všech tematických oblastí předmětu (kromě oblasti Člověk a Svět práce).

Závěr

Tato práce a její myšlenky byly vedeny k rozšíření povědomí ve školském odvětví ohledně bezpečnosti a ochrany zdraví ve vzdělávání. Účelem práce bylo tedy pomoci a usměrnit úvahy všech pedagogů, kteří pracují s dětmi a musí dbát na kritéria BOZ a BOZP. Dále může tento psaný dokument posloužit k účelům inovace zavedení změn ve školství v rámci zde neustále probíraného tématu.

V otázce splnění cílů, jež byli v úvodu bakalářské práce navrženy se vyjadřujeme následně: v teoretické části se jednalo o seznámení a vysvětlení pojmů BOZ a BOZP, rizik a nebezpečí spojené při (praktickém) vyučování. O legislativě, která nám při těchto záležitostech nařizuje její řádné plnění. Většina informací v teoretické části byla směřována k žákům, naše snaha byla se tedy vžít do jejich „kůže“. Mj. jsme se tedy i zaměřili na důležitost školy, k jednotlivým parametrům a opatřením, ta jsou pro chod ve vzdělávání nezbytná. Je pravdou, že se práce v teoretické oblasti nijak podrobně nezabývala školami středního odborného vzdělávání nýbrž, vzděláváním pouze základním. Důvody jsou prosté, mnoho opatření a podmínek pro správné vedení instituce si jsou často podobná ne-li stejná. Naopak však můžeme přisoudit i odlišnost odborného zaměření pro dané budoucí povolání dítěte. Těch je nezměrné množství. Výše jmenované cíle byli dle autorova úsudku v teoretické části splněny.

V empirické části bylo prioritou absolvovat dotazníkové šetření, to sloužilo jednak k porovnání základních škol Olomouckého kraje a Moravskoslezského kraje v otázce znalosti a přehledu žáků. Následná data nám také pomohla s určením možných návrhů a doporučení, jež jsou vhodná pro přechod žáků ze základního vzdělávání na střední odborný typ vzdělávání. Zde se jednalo zejména o obory technického odvětví. A to proto, neboť se v těchto praktických sférách vzdělávání setkáváme s riziky a nebezpečím u žáků nejčastěji. V otázce určení cílů a jejich splnění, můžeme hovořit kladně, všechny podmínky by měly být splněny.

Nakonec je důležité uvést, aby se na toto téma nezapomínalo a do budoucna se dále rozvíjelo. Protože mladá generace si často tyto aspekty ve vzdělávání neuvědomuje. A proto se snažme jejich znalosti neustále aktualizovat a obohacovat, neboť to může jednou někomu z nich v některých situacích dokonce i zachránit život.

Použité zdroje a literatura

BOZ a BOZP ve školství. [online]. CRDR spol. s r.o., 2023 [cit. 2023-15-2]. In:

<https://www.bozp.cz/aktuality/boz-a-bozp-ve-skolstvi>.

ČERNÁ, Libuše. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školách a školských zařízeních*. Vyd. 1. [Praha] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR; Brno: Institut výchovy a bezpečnosti práce, 2002. ISBN 80-85022-29-X.

DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-373-7.

HOLICKÝ, Milan. *Základy teorie a hodnocení rizik*. 1. vyd. V Praze: Vydavatelství ČVUT, 2005. ISBN 80-01-03129-2.

JABŮRKOVÁ, Vendula a VLČKOVÁ, Veronika. *Pedagogický pracovník mezi paragrafy*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2005. ISBN 80-85783-55-X.

KLOUB, Josef. *Bezpečnost práce v regionálním školství*. Ostrava: VAVA, 2002. ISBN 80-86168-23-9.

MAŇÁK, Josef, Štefan ŠVEC a Vlastimil ŠVEC, ed. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 80-210-3802-0.

MIOVSKÝ, Michal a kolektiv. *Kvalita a efektivita v prevenci rizikového chování dětí a dospívajících*. První vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. ISBN 978-80-7422-395-2.

NEUGEBAUER, Tomáš. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli O čem je současná BOZP*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-106-4.

NOVÁKOVÁ, Zdenka. *Bezpečnost a ochrana zdraví žáků na školách – školní a pracovní úrazy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1806-3.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-262-029-4.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2021 [cit. 19-4-2023]. In: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>.

Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání [online]. Praha: MŠMT, 2022 [cit. 20-5-2023]. In: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/obory-e/>.

ROMANĚNKO, Jan a SKÁCELÍK, Pavel a kolektiv. *Legislativa BOZP ve školství*. Praha: Soudy, 2008. ISBN 978-80-86846-26-2.

ROMANĚNKO, Jan a SKÁCELÍK, Pavel. *BOZP A PO v příkladech školské praxe*. 2. vydání. Karviná: Paris, 2018. ISBN 978-80-87173-40-4.

RUDOLF, Ladislav. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ve školských zařízeních*. Ostravská univerzita. Katedra technické a pracovní výchovy, Vyd. 1. Ostrava: Ostravská Univerzita, 2013. ISBN 978-80-7464-374-3.

SERAFÍN, Č. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*. [online], 2007, [cit. 14-04-2023] In: https://is.muni.cz/el/ped/podzim2011/OP3BK_HYSP/um/serafin-bezpecnost_a_hygiena_prace.pdf.

Zákony, vyhlášky a další právní předpisy

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. In: Praha: MŠMT, 2005, Č.j.: 37 014/2005-25.

Nařízení vlády č. 390/2021 Sb. *Nařízení vlády o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Vyhláška č. 398/2009 Sb., *Vyhláška o obecných technických požadavcích zabezpečující bezbariérové užívání staveb.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Vyhláška č. 410/2005 Sb., *o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Vyhláška č. 64/2005 Sb., *o evidenci úrazů dětí, žáků a studentu.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Vyhláška č. 246/2001 Sb. *Vyhláška o požární prevenci.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Vyhláška č. 268/2009 Sb., *Vyhláška o technických požadavcích na stavby.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Zákon č. 133/1985 Sb. *Zákon o požární ochraně.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Zákon č. 561/2004 Sb. *Školský zákon.* In: <https://www.zakonyprolidi.cz/>.

Seznam použitých zkratk

BOZ – Bezpečnost a ochrana zdraví

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČSP – Člověk a svět práce

CH – Chemie

KPR – Kardiopulmonální resuscitace

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

PO – Požární ochrana

RVP – Rámcový vzdělávací program

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

RVP SOV – Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání

SOŠ – Střední odborná škola

SŠ – Střední škola

ŠVP – Školní vzdělávací program

TV – Tělesná výchova

ZŠ – Základní škola

Seznám grafů

Graf č. 1: Graf odpovědí pro otázku č. 1 v Moravskoslezském kraji.....	39
Graf č. 2: Graf odpovědí pro otázku č. 1 v Olomouckém kraji	39
Graf č. 3: Graf odpovědí pro otázku č. 2 v Moravskoslezském kraji.....	40
Graf č. 4: Graf odpovědí pro otázku č. 2 v Olomouckém kraji	40
Graf č. 5: Graf odpovědí pro otázku č. 3 v Moravskoslezském kraji.....	41
Graf č. 6: Graf odpovědí pro otázku č. 3 v Olomouckém kraji	41
Graf č. 7: Graf odpovědí pro otázku č. 4 v Moravskoslezském kraji.....	42
Graf č. 8: Graf odpovědí pro otázku č. 4 v Olomouckém kraji	42
Graf č. 9: Graf odpovědí pro otázku č. 5 v Moravskoslezském kraji.....	43
Graf č. 10: Graf odpovědí pro otázku č. 5 v Olomouckém kraji	43
Graf č. 11: Graf odpovědí pro otázku č. 6 v Moravskoslezském kraji.....	44
Graf č. 12: Graf odpovědí pro otázku č. 6 v Olomouckém kraji	44
Graf č. 13: Graf odpovědí pro otázku č. 7 v Moravskoslezském kraji.....	45
Graf č. 14: Graf odpovědí pro otázku č. 7 v Olomouckém kraji	45
Graf č. 15: Graf odpovědí pro otázku č. 8 v Moravskoslezském kraji.....	46
Graf č. 16: Graf odpovědí pro otázku č. 8 v Olomouckém kraji	46
Graf č. 17: Graf odpovědí pro otázku č. 9 v Moravskoslezském kraji.....	47
Graf č. 18: Graf odpovědí pro otázku č. 9 v Olomouckém kraji	47
Graf č. 19: Graf odpovědí pro otázku č. 10 v Moravskoslezském kraj	48
Graf č. 20: Graf odpovědí pro otázku č. 10 v Olomouckém kraji	48
Graf č. 21: Graf odpovědí pro otázku č. 11 v Moravskoslezském kraji.....	49
Graf č. 22: Graf odpovědí pro otázku č. 11 v Olomouckém kraji	49
Graf č. 23: Graf odpovědí pro otázku č. 12 v Moravskoslezském kraji.....	50
Graf č. 24: Graf odpovědí pro otázku č. 12 v Olomouckém kraji	50

Graf č. 25: Graf odpovědí pro otázku č. 13 v Moravskoslezském kraji.....	51
Graf č. 26: Graf odpovědí pro otázku č. 13 v Olomouckém kraji	51
Graf č. 27: Graf odpovědí pro otázku č. 14 v Moravskoslezském kraji.....	52
Graf č. 28: Graf odpovědí pro otázku č. 14 v Olomouckém kraji	52
Graf č. 29: Graf odpovědí pro otázku č. 15 v Moravskoslezském kraji.....	53
Graf č. 30: Graf odpovědí pro otázku č. 15 v Olomouckém kraji	53

Přílohy

Příloha č.1 - Dotazník BOZP při praktickém vyučování

Příloha č.2 - Dílenský řád ZŠ Kravaře

Příloha č. 1 - Dotazník BOZP při praktickém vyučování

Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta

Dotazník BOZP při praktickém vyučování na ZŠ

Martin Slaný, 2022

Úvod: Milí žáci, v rámci mé bakalářské práce se na Vás obracím s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku. Jeho cílem je zjistit Vaše znalosti a pohled k bezpečnosti práce při praktickém vyučování. Dotazník je anonymní a všechny zde Vámi uvedené informace budou sloužit pouze k vědeckým účelům. Předem děkuji za ochotu spolupracovat.

Kraj (zakroužkuj): Moravskoslezský/Olomoucký

Název školy (napíš):

Instrukce: Pozorně si přečti otázku a zakroužkuj pouze jednu odpověď.

Otázka č. 1: Jsi každoročně obeznámen s pravidly BOZP (bezpečnost a ochrana zdraví při práci)?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 2: Vyplňoval jsi někdy test BOZP (popřípadě jiný způsob zkoušky, např. ústní aj.)?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 3: Dodržuje se ve Tvé škole bezpečnost práce během praktické výuky?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 4: Myslíš si, že je Ti Tvůj vyučující dobrým příkladem v dodržování BOZP?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 5: Stal se Ti během praktického vyučování úraz?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 6: Jestliže si Tvůj spolužák způsobí úraz, jsi schopen poskytnout mu první pomoc?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne
 c) Nevím

Otázka č. 7: Máš povinnost nahlásit svému vyučujícímu úraz na pracovišti?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne
 c) Nevím

Otázka č. 8: Jsou Vaše učebny vybaveny lékárníčkami první pomoci?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 9: Používáš při práci v (dílně, pozemcích, kuchyni) nějaké ochranné/pracovní pomůcky (např. rukavice, pracovní boty, ochranné brýle, pracovní oblek, zástěra)?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 10: Pokud poškodíš či zničíš náradí se kterým pracuješ, je Tvou povinností tento incident nahlásit vyučujícímu?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 11: Může být výuka realizovaná, jestliže teplota ve třídě dosahuje pod 19 °C?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne
 c) Nevím

Otázka č. 12: Víš, kde se nachází evakuační plán školy?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 13: Znáš čísla všech záchranných složek? (Policie ČR, Hasiči, Záchranáři)

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 14: Byl jsi někdy při výuce svědkem vzniku požáru?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Otázka č. 15: Jsou Vaše učebny vybaveny hasícími přístroji, popř. jsou umístěny v jejich bezprostřední blízkosti?

Odpověď: a) Ano
 b) Ne

Příloha č.2 - Dílenský řád ZŠ Kravaře

Základní škola Kravaře, příspěvková organizace

Provozní řád školní dílny

1. Do školní dílny smíš vstupovat jen v doprovodu učitele.
2. Do dílny musíš nosit pracovní oblečení (zástěru, pracovní plášť).
3. Po příchodu na pracoviště zkontroluj na pokyn učitele nářadí a čistotu pracoviště. Zjištěné vady ohlas ihned učiteli, Poškozené nářadí nepoužívej.
4. Na pracovišti udržuj pořádek a Čistotu.
5. Při práci používej ochranné pomůcky všude, kde je to možné.
6. S elektrickými spotřebiči smíš pracovat jen v přítomnosti učitele podle jeho pokynů. Musí být dodržena veškerá bezpečnostní opatření.
7. Používáš-li laky a mořidla, pracuj při otevřeném okně,
8. Šetři nejen zařízení, ale i suroviny, s nimiž pracuješ.
9. I sebemenší poranění ohlas ihned učiteli a nechej si je ošetřit.
10. Rozpracované výrobky označ svým jménem a po skončení práce je ulož na příslušné místo.
11. Do skladu a přípravný materiálu vstupuj jen se souhlasem učitele.
12. Po skončení práce uklid' pracoviště, zkontroluj a ulož nářadí a měřidla. Případné závady nahlas učiteli.
13. Umyj si ruce, svlékni a ulož pracovní oděv

